

Міністерство освіти і науки України
Національний університет “Києво — Могилянська академія”
Факультет економічних наук
Кафедра економічної теорії

Кваліфікаційна робота
освітній ступінь — бакалавр

на тему: “Наукові парки як осередки інноваційної
активності та структурних змін в економіці”

Виконав: студент 4-го року навчання
Спеціальності
051 Економіка
Бовгач Іван Олександрович
Керівник:
Бойко О.М.,
кандидат економічних наук, доцент
Рецензент _____

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____
Секретар ЕК _____
« ____ » _____ 20__ р.

Київ - 2022

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади функціонування наукових парків.....	6
1.1 Поняття науковий парк як форма організації інноваційної діяльності.....	6
1.2 Концепція діяльності наукового парку.....	14
1.3 Особливості функціонування наукового парку.....	18
Розділ 2. Міжнародний досвід створення та розвитку наукових парків.....	26
2.1 Особливості розвитку наукових парків в США.....	26
2.2 Діяльність наукових парків на території Франції.....	33
2.3 Розвиток китайських наукових парків.....	36
Розділ 3. Наукові парки в Україні.....	47
3.1 Нормативно-правове забезпечення діяльності наукових парків.....	47
3.2 Особливості діяльності наукових парків в Україні.....	50
3.3 Розробка пропозицій щодо функціонування наукових парків на території України в повоєнний період в Україні.....	54
Висновок.....	60
Список використаних джерел.....	64
Додатки.....	67

ВСТУП

Науковий парк чи технопарк — інноваційний та науковий центр, який має окремий територіальний комплекс, в якому розташовані підприємства, фірми та організації, а також їх спілки та об'єднання, ці суб'єкти покривають всю вертикаль створення продукції — від нової ідеї до масового випуску продукції [1].

Наукові парки є крупними науковими кластерами (центрами), які будуються на спеціальних окремих територіях, інфраструктура складається з соціального кластера, інформаційного кластера, інженерного кластера, виробничого кластера та наукового кластера [2].

Зазвичай базою наукового парку є університет або інший науковий центр, в додаток до них сервісні компанії, фірми та виставочні павільйони. Зараз на базах наукових парків створюється також венчурний бізнес, венчурні фонди. Венчурний фонд — це інвестиційна компанія нового типу, підприємство, яке фінансує новий ризикований бізнес, який в свою чергу розробляє певну інновацію сервісну чи продуктову. Зазвичай венчур ототожнюється з розвитком швидкого, динамічного бізнесу, піднімає науковий потенціал країни та здатність конкурувати в міжнародному середовищі. Прикладами таких розробок є Інтернет, комп'ютери та біологічна технологічна сфера. Чи далі тим більше результативні досягнення, в США в XXI столітті 4% топових динамічних компаній, за допомогою підтримки венчурного бізнесу створили ~70% нових робочих місць [3].

Середовище роботи наукових парків — середовище, де створюються нові технології, які в свою чергу створюють нову продукцію, сервіси і маркетингові активності [4].

Законодавче регулювання наукових парків та українських інновацій ще не в край розвинуте і потребує комплексної доробки. В Україні прийнятий Закон України “Про наукові парки” та про парк “Київська політехніка”, але цього недостатньо для оптимальної роботи наукових парків та інноваційної

діяльності, особливо в формі господарювання, місії та особливостей діяльності наукових парків.

В більшості випадків наукові парки пропонують бізнесу договірні та консалтингові послуги, в наступних сферах:

- розвиток бізнесу;
- розвиток технологій;
- розвиток інноваційного сектору;
- використання технологій та інновацій в комерції [6].

Відповідно до Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, науковий парк — підприємство чи група підприємств, які працюють без формального об’єднання — договору про спільну діяльність, об’єднання фондів під окрему мету, задля певних цілей:

- створення бази, фундаменту для роботи проектів практичного впровадження наукових досліджень;
- розвитку нових технологій;
- започаткування масового промислового випуску продукції, яка є конкурентно здатною на світовій арені.

Багато науковців розглядають науковий парк не тільки як інструмент зростання інноваційності, але і як фактор зростання територіальної конкурентно спроможності за допомогою:

- популяризації інновацій;
- розвитку нових технологій;
- розвитку технологічного сегменту економіки;
- створенню нових робочих місць в інноваційній сфері, технологічній, розробницькій та біотехнологічній сфері;

Також можна розглядати науковий парк як технологічно інноваційну систему, що працює на виділеній території, на зразок кластеру бази даних бізнесу, дослідницької організації, вищого навчального закладу, сервісного обслуговування, розвитку технологічного сектору, цей кластер може робити базові фундаментальні розробки та дослідження, розробляти нові сервіси,

продукти та технології, трактувати та використовувати дослідження, передавати та використовувати технології в бізнесі, популяризувати інновації та технології, створювати нові технологічні підприємства.

РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні засади функціонування наукових парків

1.1 Поняття науковий парк як форма організації інноваційної діяльності

Науковий парк чи технопарк — інноваційний та науковий центр, який має окремий територіальний комплекс, в якому розташовані підприємства, фірми та організації, а також їх спілки та об'єднання, ці суб'єкти покривають всю вертикаль створення продукції — від нової ідеї до масового випуску продукції [1].

Наукові парки зачасту є крупними науковими кластерами (центрами), які будуються на спеціальних окремих територіях, інфраструктура складається з соціального кластера, інформаційного кластера, інженерного кластера, виробничого кластера та наукового кластера [2].

Зазвичай базою наукового парку є університет або інший науковий центр, в додаток до них сервісні компанії, фірми та виставочні павільйони. Зараз на базах наукових парків створюється також венчурний бізнес, венчурні фонди. Венчурний фонд — це інвестиційна компанія нового типу, підприємство, яке фінансує новий ризикований бізнес, який в свою чергу розробляє певну інновацію сервісну чи продуктову. Зазвичай венчур ототожнюється з розвитком швидкого, динамічного бізнесу, піднімає науковий потенціал країни та здатність конкурувати в міжнародному середовищі. Прикладами таких розробок є Інтернет, комп'ютери та біотехнологічна сфера. Чи далі тим більше результативні досягнення, в США в XXI столітті 4% топових динамічних компаній, за допомогою підтримки венчурного бізнесу створили ~70% нових робочих місць [3].

Середовище роботи наукових парків — середовище, де створюються нові технології, які в свою чергу створюють нову продукцію, сервіси і маркетингові активності [4].

Законодавче регулювання наукових парків та українських інновацій ще не в край розвинуте і потребує комплексної доробки. В Україні прийнятий Закон

України “Про наукові парки” та про парк “Київська політехніка”, але цього недостатньо для оптимальної роботи наукових парків та інноваційної діяльності, особливо в формі господарювання, місії та особливостей діяльності наукових парків.

Якщо розглядати процес інновацій в Україні, то наукові парки займаються топове місце в інноваційної діяльності, разом з закладом вищої освіти чи науковою установою, саме наукові парки виконують функцію комерційного використання результатів розробок. Треба зазначити, що саме законодавство, а саме статі 3 та 4 ЗУ “Про наукові парки” обмежують діяльність наукових парків в частині місії, мети та функцій при науковій, виробничій та технічній діяльності. Відповідно до законодавства метою створення наукового парку є розвиток наукової, інноваційної та технічної діяльності, тобто прогрес у навчальному закладі чи науковому центрі, покращення матеріальної бази та поліпшення техніки, використання добутоків науки в комерційній діяльності, а також запуск масового виробництва в українському чи міжнародному бізнесі. Щодо наукового парку “Київська політехніка”, то в основу діяльності була закладена особлива мета, яка напряду не була визначена, але преамбула закону зазначала, що метою є покращення розробок, запуск нових інноваційних продуктів на український та міжнародний ринок, виробництво цих сервісів чи продуктів, збільшення платежів до бюджетів всіх рівнів, як місцевих так і державного бюджету через об’єднання науки (освіти, наукових розробок), виробництва та бізнесу для запуску в комерцію, що мало б динамічно пришвидшувати інноваційний розвиток економіки України.

Для розгляду особливостей наукових парків розглянемо також наукові парки Польщі, які за своїм змістом та будовою є дуже близькими до технологій створення наукових парків в Україні. Згідно з Законом Польщі “Про фінансову підтримку інвестицій”, статі 2 та пункту 15, 20.03.2002 року науковим парком є окрема нерухомість з власним технічним парком, метою створення якої є акумулювання та обмін досвідом між науковими кластерами (згідно з статтею 2, пункту 9, Закону Польщі “Про принципи фінансування науки”, 08.10.2004 року)

та бізнесом. Бізнесу пропонується використовувати інноваційну діяльність, сучасні технології, проводити консалтингові сервіси задля створення нового бізнесу та робочих місць, перероблювати інноваційні знахідки в робочий бізнес, при цьому передавати технології бізнесу, а також заохочувати підприємців до створення ділової активності та роботи бізнесу використовуючи інфраструктуру наукового парку на основі підприємницької, договірної роботи [5].

Згідно з польською класифікацією науковий парк є окремим видом діяльності, суб'єктом, який засновано задля розвитку економіки, підприємств та власне самого суб'єкта, особливо для малого та середнього бізнесу, механізмом розвитку є інфраструктура та особливі властивості парку, які використовуються на договірній основі. В більшості випадків наукові парки пропонують бізнесу договірні та консалтингові послуги, в наступних сферах:

- розвиток бізнесу;
- розвиток технологій;
- розвиток інноваційного сектору;
- використання технологій та інновацій в комерції [6].

Відповідно, основну базу наукового парку створює юридична особа чи підприємство, яке і науковим чи технологічним парком.

Відповідно до Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, науковий парк — підприємство чи група підприємств, які працюють без формального об'єднання — договору про спільну діяльність, об'єднання фондів під окрему мету, задля певних цілей:

- створення бази, фундаменту для роботи проектів практичного впровадження наукових досліджень;
- розвитку нових технологій;
- започаткування масового промислового випуску продукції, яка є конкурентно здатною на світовій арені.

Таким чином, якщо розглядати паралель між Україною та Польшею, то відповідний до технологічного парку в Польщі, його юридичної моделі є науковий парк в Україні, а не технологічний парк. Таким чином, далі будуть

порівнюватись функції наукових парків в Україні з функціями технологічних парків в Польщі [7].

Щодо розуміння обсягів діяльності наукових парків в Польщі, треба розглянути як поширені в Польщі технологічні парки ототожнюються з українськими науковими парками. Багато науковців розглядають науковий парк не тільки як інструмент зростання інноваційності, але і як фактор зростання територіальної конкурентно спроможності за допомогою:

- популяризації інновацій;
- розвитку нових технологій;
- розвитку технологічного сегменту економіки;
- створенню нових робочих місць в інноваційній сфері, технологічній, розробницькій та біотехнологічній сфері;

Також можна розглядати науковий парк як технологічно інноваційну систему, що працює на виділеній території, на зразок кластеру бази даних бізнесу, дослідницької організації, вищого навчального закладу, сервісного обслуговування, розвитку технологічного сектору, цей кластер може робити базові фундаментальні розробки та дослідження, розробляти нові сервіси, продукти та технології, трактувати та використовувати дослідження, передавати та використовувати технології в бізнесі, популяризувати інновації та технології, створювати нові технологічні підприємства. Таким чином, сам науковий парк є механізмом створення, оброблення та передачі технологій, що і відповідно відображається в українському.

Якщо розглядати роботу наукових парків в Польщі, то основними функціями роботи є наступні, на прикладі польського наукового парку Технопарку Глівіце («Technopark Gliwice»):

- співучасть наукових парків в освітньому процесі, виховування студентів та розвиток підприємництва серед студентів, випускників вищих навчальних закладів та науковців з дослідниками, так як вищі навчальні заклади та інші освітні центри не завжди випускають потрібну кількість найманого персоналу, таким чином іноді науковим паркам самим

потрібно створювати майбутні професіональні кадри для розвитку бізнесу та самого наукового парку;

- розвиток ідеї консультанта та підприємця, та відповідно розвиток сервісного бізнесу та підприємницької діяльності, особливо високо технологічна сфера;
- сумісні проекти в спілці з іншими вищими навчальними закладами та науковими центрами;
- підтримка викладачів вищих навчальних закладів;
- сумісна робота бізнесу, який розташований в науковому парку, як сумісництво бізнесу з науковцями, так і сумісництво бізнесу з бізнесом [8].

Для прикладу можемо привести той же науковий парк «Технопарку Глівіце», в частину якого входить бізнес, а саме 23 компанії. Основні види діяльності якого:

- розвиток стартапів, як і навчання підприємницькій діяльності, курси, тощо, при вищому навчальному закладі, написання бізнес — планів, курсу інвестиційного менеджменту з пошуком інвестицій та продажів, конференції та форуми;
- розвиток технологій та інноваційної сфери та діяльності — конференції та форуми по розвитку технологій, створенню нових технологій, відповіді інвесторам, покупцям та партнерам, консультування, розвиток науки, викладання та освітнього процесу;
- консалтингові послуги для бізнесу, з розвитку, дослідження бізнесу, залученню нових технологій та інвестицій;
- створення та розбудова інфраструктури — новітніх центрів дослідження, комп'ютерних та обчислювальних центрів, лабораторій, бізнес центрів, створення інноваційного бізнесу;
- об'єднання за кластерами дає змогу створювати регіональні групи, разом з регіональним центром для розбудови регіону та створення великих синдикатів.

Іншим прикладом функціонування та функцій наукових парків є:

- розвиток бізнесу, підприємництва та консалтингу в сервісних компаніях та науковому, технологічному, інноваційному секторі;
- консультування у створенні нових компаній, залученні інвестицій та сервісному доході;
- створені спілок бізнесів та бізнесів з науковцями на місцевому рівні, національному рівні та міжнародному рівні;
- здача в оренду бізнес центрів, наукових центрів, лабораторій та виробництв;
- розвиток духу підприємництва серед студентів;
- передача інновацій і технологій від науковців до бізнесу, з комерційним використанням технологій у бізнесі;
- проведення навчань та тренінгів щодо інновацій, технологій, використання технологій у комерції, розвиток нових технологічних кадрів серед бізнесу.

Відповідно, можна зробити висновок, що функції наукових парків Польщі в більшості випадків спів падають з функціями наукових парків в Україні, які визначені в Законі України “Про наукові парки”, таким чином, як вже казали, наукові парки в обох країнах є майже тотожними.

Також, було зазначено, що реалізація функцій наукових парків в Україні є обмеженою саме недосконалим законодавством, яке обмежує діяльність саме наукових парків України [9]. Багато науковців, описує цю проблему, для прикладу Шовкалюк В.С. зазначав, що саме законодавче регулювання не дуже сприятливе для роботи наукових парків України, це зазначалось при аналізі реалізації діяльності 42 проектів наукових парків України, в той же час при реалізації цих проектів жоден проект не вимагав державної підтримки.

Для розгляду діяльності наукових парків, важливо розглянути та проаналізувати діяльність наукових парків на основі їх анонсів, офіційних сайтах та інших відкритих за закритих джерелах наукових парків, а також інформацію про їх засновників, для оцінки відповідності діяльності Закону

України “Про наукові парки”. Результати такого моніторингу, можна визначити так, деталізуючи наукові парки з їх функціями:

- будування інноваційного продукту, який є новою технологією, застосування цієї технології в комерції, започаткування виробництва нових сервісів чи продуктів з продажами на національному чи міжнародному ринках. Ці функції встановлені у наступних формах: участь наукового парку в технологічному кластері України, створенні бізнес інкубаторів та інша діяльність щодо запуску в комерцію результатів наукової діяльності;
- інформаційний, консультативний та методичний чинник, забезпечення інформацією для дослідження та розвитку, виробництво ліцензій та патентів за допомогою наукового віче, створенні і розповсюджені бізнес планів, а також надання всеоможливої інформаційної та консалтингової підтримки;
- функція отримання практики, практичних навичок та розуміння комерційної роботи студентами, викладачами, випускниками та науковими працівниками наукового парку;
- розвиток малого та середнього бізнесу в іаційній галузі;
- освітня функція з підвищення кваліфікації співробітників наукового центру, працівників підприємств, залучення представників наукового центру та студентів до комерційного використання результатів;
- розвиток та залучення венчурних інвестицій, інвестиційного менеджменту, управління з акцентом на інвестиційні цілі;
- розвиток взаємовідносин представників наукового парку, бізнесу та представників місцевої та державної влади;
- розвиток спілок для обміну досвідом серед національних та міжнародних гравців задля покращення, лідерських позицій та залучення інвестицій [10].

1.2 Концепція діяльності наукового парку

Концепція розвитку наукових парків, як частини інноваційних систем України описана та затверджена розпорядженням КМУ 17.07.2009 N 680-р1, ця концепція визначає інноваційну систему країни, котра складається з наступних компонентів: структури, законодавства та базової діяльності системи, всі компоненти співпрацюють та розробляють нові знання, технології, все це разом розробляє соціальні, економічні, законодавчі та організаційні складові розвитку інноваційного процесу в країні.

Даний регулюючий акт передбачає інноваційну систему, яка складається з певних підсистем, основними компонентами даної системи є:

- створення знань, при сумісній роботі наукових центрів, вищих навчальних закладів та бізнесу, які разом співпрацюють, проводять наукові розробки та дослідження, створюють нові сектори економіки та нові технології, нові державні інститути, нові дослідницькі центри, вищі навчальні заклади та спеціальності, відділи досліджень при бізнесі та конструкторські бюро;
- створення базової інфраструктури для інноваційної, наукової та технологічної діяльності: технічних приміщень, виробничих цехів, фінансових відділів, аналітично-статистичних центрів та консалтингових та експертних центрів, а також технологічних та індустріальних парків, технополісів, центру конвертації технологій в бізнес, інноваційних відділів, стартап інкубаторів та акселераторів, інформаційних центрів для моніторингу та розповсюдженню інформації, інжинірингових відділів, а також державних, бізнес інвесторів та пулів інвесторів.

Також у Законі України “Про інноваційну діяльність” інфраструктура інноваційного центру описується як система з бізнесу, компаній та організацій, а також їх об’єднань та асоціацій незалежно від форми власності, діяльність яких полягає в організації, функціонуванні та розвитку інноваційної діяльності (маркетингові, фінансові, консалтингові, інформаційні, конференційні, освітні, юридичні активності, тощо).

Згідно з Законом України “Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні”, статтею 6, наукові парки трактуються як інфраструктура, яка є інноваційною. Відповідно наукові парки, як елемент інноваційної системи України виконують перелік функцій, що підтверджує, що науковий парк є інноваційним незалежним суб’єктом, а саме:

- займається науковими розробками та дослідженнями;
- створює наукову базу та нові технології;
- виконує технологічні, виробничі, аналітичні, інформаційні, фінансові, консалтингові та експертні активності;
- виконує освітні, юридичні, комунікаційні, інформаційні та маркетингові функції, тощо.

Все вищезазначене розглядає модель відносин господарювання наукового парку як учасника інноваційної наукової системи. Деякі автори зазначають, що Закон України “Про наукові парки” не має цілісної та єдиної концепції про законодавче обґрунтування діяльності наукових парків та відповідної класифікації в законодавчій термінології, але технологічний характер наукових парків показує, що діяльність наукових парків є невіддільною в сукупності з розподіленням доходів отриманих від комерційної діяльності при реалізації інноваційних сервісів та продуктів. Саме інноваційна та технологічна діяльність наукового парку є визначенням його правоздатності. Законодавство не регламентує і не контролює діяльність наукового парку, але треба зазначити, що ці питання мають регулюватися внутрішньою документацією та інструкціями наукового парку.

Так як правова форма наукового парку немає чіткого регулювання, це призводить до того, що згідно з Законом України “Про наукові парки”, статтею 9, учасники (засновники) наукового парку не мають права на керування самим науковим парком, що суперечить статті 10-11 цього Закону України, відповідно до якого збори учасників (засновників) наукового парку є вищим керівним органом наукового парку.

Згідно з Законом України “Про вищу освіту”, статтею 68 у вищого навчального закладу є можливість засновувати підприємництва, юридичні особи задля трансформації наукової та інноваційної діяльності в створення комерційного продукту та подальше запровадження масового виробництва. Треба зауважити, що форма такої трансформації може бути абсолютно різною від наукових парків, технологічних центрів, стартап інкубаторів та акселераторів до центрів конвертації технологій, тощо. Відповідно основною перевагою є будівництво нових бізнесів та підприємств, які виступають як частина наукової та інноваційної системи чи її інфраструктури, хоча всі ці активності можуть бути під керівництвом і виконуватись власне самим науковим парком.

Експерти в сфері будівництва не розділяють цю термінологію і не відокремлюють наукові парки в окремий вид діяльності, розглядаючи для себе лише технологічні парки, але використовують загальну термінологію наукових парків [11].

При розгляді інфраструктури наукового парку, вважається, що на етапі архітектури та створенні наукового парку треба розглядати не лише функції і види діяльності нового наукового парку, але також місце розташування самого наукового парку та економічного та соціального розвитку даного регіону, це описано в С. Г. Параска, В. Р. Любчик, що підтверджується практикою діяльності наукового парку.

При плануванні архітектури нового наукового парку за нормами законодавства України (Закон України “Про наукові парки”), для прикладу Науковий парк «Ужгородський національний університет» розглядається постійний зв'язок різних гілок влади (місцевої та державної), інвесторами та інвестиційною інфраструктурою (інвестиційними компаніями, венчурними фондами, стартап інкубаторами та акселераторами) та науковими чи освітніми підрозділами.

Також проблемою є регулювання наукового парку в особливості розгляду функціонального регулювання діяльності. Загалом можна виокремити три основні форми організації та роботи наукового парку:

1. Науковий парк, який є інкубатором чи акселератором та допомагає з фінансуванням малого чи середнього бізнесу.
2. Науковий парк, який виконує експортні функції в розвитку технологій, продуктів та сервісів.
3. Науковий парк, як материнська компанія для всієї інфраструктури наукового парку та інших пов'язаних організацій.

1.3 Особливості функціонування наукового парку

Як свідчить міжнародний досвід у світі загальноприйнятими є декілька моделей роботи наукових парків, до них належать [20]:

- “Американська” (наріжним каменем котрої виступають державне фінансування та інвестиції з боку юридичних осіб; нововведення розробка нових технологій передують створенню прототипу або ж MVP; відносно невисока орендна плата за землю, будівлі, та послуги що пропонує парк включно з лабораторним обладнанням). Найвідоміші в світові наукові парки зокрема у США та Великій Британії працюють саме за таким принципом.

- “Японська” (парк створюються здебільшого за допомогою залучення державних коштів; розташовується на території великих мегаполісів, проте територія самого наукового парку здебільшого менше 500 м²; на території наукового парку знаходяться науково-промислові комплекси, університети, науково-дослідні інститути; а також присутня розвинена інфраструктура, зокрема: транспортна, рекреаційна, а також культурна). Такі парки досить розповсюджені у японії, зокрема у таких містах, як Кагосіма, Токіо, Убе, Хіросіма, Цукуба.

- “Змішана” (поєднує у собі характеристики “американських” та “японських” наукових парків). Найкраще дана модель ілюструється на прикладі наукових парків на території Франції. [37]

Процес створення наукових парків можна визначити двома основними фазами [21]: інституціональна фаза, коли започатковується господарська та дослідницька інфраструктури та підприємницька фаза, котра бере свій початок через декілька років після першої фази. Визначною характеристикою підприємницької фази є економічне зростання функціонування наукового парку (створення нових робочих місць, виникнення бізнес-інкубаторів та невеликих інноваційно-технологічних підприємств, також можна окремо відзначити роботу консалтингових та сервісних компаній).

Беручи до уваги міжнародний досвід, наукові парки здебільшого фінансуються за допомогою таких джерел: статутний капітал; доходи від

діяльності парку; інвестиції; благодійні внески для розвитку парку; кошти бюджетні кошти як місцевого так і державного рівнів; кошти від клієнтів; інші надходження.

Найцікавішим джерелом фінансування наукових парків для України за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів є досвід Великої Британії (62%), Німеччини (78%), Франції (74%), Нідерландів (близько 70%) та Бельгії (близько 100%) [22].

Аналізуючи зарубіжний досвід створення та розвитку подібних парків, можна дійти висновку, що держави першого світу приділяють науковим паркам значну увагу оскільки їх функціонування допомагає: знайти практичне застосування результатам науково-технічних робіт шляхом перетворення їх у нові товари, послуги, підготовці висококваліфікованих фахівців для інноваційної діяльності, створенню нових інноваційних бізнесів та ін. Відповідний досвід роботи наукових необхідно використати і для їх подальшого розвитку в нашій країні враховуючи наші національні потреби та особливості. [37]

Однією з основних проблем регулювання діяльності наукових парків є знаходження витоків формування майнової бази наукових парків, для прикладу база джерел статутного фонду наукового парку.

Як і в інших підприємствах та організаціях статутний фонд є джерелом фінансування наукового парку. Є значна різниця між формуванням статутного фонду приватними юридичними суб'єктами та бюджетними організаціями — вищими навчальними закладами та науковими центрами, формування статутного фонду бюджетними організаціями обумовлено певними обмеженнями внесків в фонд, при цьому сторона, що фінансує не бажає втратити контроль над науковим парком. Треба також додати, що при створенні статутного капіталу від гравців державної чи місцевої (комунальної) влади, які також діють на основі господарського права, можуть формувати статутний

капітал наукового парку через передачу майна лише при наявності погодження центрального виконавчого органу влади, в підпорядкуванні якого вони є.

Також при передачі до статутного фонду наукового парку майна: суден повітряних та морських, внутрішніх суден, нерухомості, а також залізничного транспорту, рухомого складу, які є на балансі державних органів влади чи суб'єктів господарювання, мають бути погоджені додатково з Фондом державного майна України.

Можна характеризувати наукові парки в Україні за обсягом статного капіталу таким чином:

- перевищують 2 млн. грн.;
- в діапазоні 1 млн. грн. - 2 млн. грн.;
- діапазон 100 тис. грн. - 1 млн. грн.;
- не перевищує 100 тис. грн.

За статистикою більшість наукових парків контролюють заклади вищої освіти, розподіл статутного фонду, тобто частка закладу вищої освіти в статутному фонді наукового парку виглядає наступним чином:

- від 80% і вище — 7 наукових парків;
- 50% - 80% – 9 наукових парків;
- до 50% - 5 наукових парків [12].

Відповідно з 16 наукових парків в яких частка в статутному фонді більше 50% розподіляється наступним чином: у 14 наукових парках частка вищих навчальних закладів складає більше 50%, ще у 2 наукових парках частка наукових центрів складає більше 50%. Також при розгляді внесків в грошових еквівалентах в статутні фонди наукових парків, вони можуть бути здійсненні як фізичними особами, так і юридичними особами, але майже в усіх випадках такі внески не роблять. З цього можна зрозуміти чому зазвичай мету, види діяльності і саму діяльність наукового парку визначають вищі навчальні заклади і наукові центри, і відповідно визначають напрями інноваційної діяльності країни. Також цим можна пояснити чому в наукових парках 100% статутного фонду яких має у власності вищі навчальні заклади та наукові центри, мають

право направляти власні грошові надходження до статутного фонду цього наукового парку.

В той же час за Законом України “Про наукові парки”, частина 3, стаття 13, вищі навчальні заклади та наукові центри формують статутний фонд наукового парку через переписання нематеріальних активів, що, як вже було сказано, є значним обмеженням діяльності наукового парку.

Така сама законодавча ініціатива закладена в Закон України “Про вищу освіту”, частини 3, стаття 70, пункти 10, 12 та 14, обумовлюють можливість вищих навчальних закладів формувати статутний фонд наукової чи інноваційної структури, в тому числі наукові парки через внесення інтелектуальної власності та нематеріальних активів.

Також дана можливість описана в Законі України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, стаття 60, описує формування статутного фонду за допомогою нематеріальних активів.

Щодо інших активів та майна, то у вищих навчальних закладах та наукових центрах різних форм власності, як державних, так і місцевих (комунальних), майно та кошти, що отримані від основної (статутної) діяльності, не можуть бути базою формування статутного фонду наукового парку.

Останнім часом все більше збільшуються права вищих навчальних закладів та наукових центрів щодо можливості на власний розсуд використовувати власний капітал, але, як вже було зазначено, норма Закону України “Про наукові парки”, частини 3, статті 13 відносно того наукові парки створюють статутний фонд через перерахування прав на інтелектуальну вартість (нематеріальних активів), а не грошовими еквівалентами з власної дохідної бази.

Все вищесказане сповільняє розвиток наукових парків та інноваційну систему держави загалом. Відповідно до Закону України “Про освіту”, статті 81, описується створення приватного партнерства, також через спілку чи сумісне фінансування та сумісну роботу на інноваційних підприємствах, для прикладу технополіс, технопарк, інноваційний центр, бізнес-інкубатор чи стартап

акселератор, що створюються в вищих навчальних закладах. В той же час, така співпраця не відповідає всьому законодавству України, для прикладу є така форма державна приватна спілка, така співпраця суперечить Закону України “Про державне-приватне партнерство”, статті 5.

Відповідна така колізія вимагає більш глибокого аналізу організації роботи наукового парку задля усунення суперечностей, провести мінімальне дослідження по створеним науковим паркам України та їх формам господарювання.

При виборі форми господарювання наукового парку однією з основних задач є залучення інвестицій, домовленість з інвесторами. Якщо розглядати Закон України “Про наукові парки”, статтю 1, то науковим парком є юридичне лице, яке створено вищим закладом освіти чи науковим центром через спілку власників для створення, організації самої роботи та контролю роботи наукового парку.

Таким чином, наукові парки створюються і працюють на основі договору про заснування та власного статуту. Вимоги до наукового парку описані та контролюються законодавством України. Рішення про заснування наукового парку приймають власники та погоджується в Міністерстві Освіти України. В свою чергу Міністерство Освіти не має права визначати долі статутного фонду.

Серед наукових парків, що працюють в Україні наступний розподіл форм господарювання:

- товариство з обмеженою відповідальністю — 13 наукових парків;
- акціонерні — 3 наукові парки;
- інші форми господарювання — 5 наукових парків.

Прикладом наукового парку, який працює у формі корпорації можна презентувати науковий парк “Київська політехніка”. Щодо Господарського кодексу України, статті 120, корпорація будується як група виключно юридичних осіб. При розгляді засновників наукового парку “Київська політехніка”, можна визначити, що він складається з чотирьох осіб. Одним з засновників даного наукового парку є вищий навчальний заклад України

“Київський політехнічний інститут”, частка в статутному фонді цього інститута є 13,7%, іншими ж засновниками є приватні суб’єкти господарювання.

Іншим ж прикладом є науковий парк “Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля”, який відповідно також створений в формі корпорації. До складу засновників цього парку входять:

- Тернопільський Національний технічний університет ім. Івана Пулюя,
- Управління з експлуатації майнового комплексу Тернопільської обласної ради;
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Завод газового обладнання «Альфа-Газпромкомплект»;
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Інтеграл».

Відповідно виникає питання чи всі засновники наукових парків є приватними юридичними особами, тобто чи будь-яка приватна юридична особа може бути засновником корпорації. На зараз законодавство України не дає відповідь на це і відповідно розглядається чи відповідають закону самі юридичні особи, які є засновниками наукових парків.

Ще одним прикладом діяльності наукового парку є науковий парк «Наукоград–Харків». Організаційна форма даного наукового парку означена як «інші організаційно-правові форми». Засновниками даного наукового парку є два суб’єкта:

- Інститут проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного Національної академії наук України;
- Комплекс “Ресурс”

Таким чином, до засновників даного наукового парку не входить жодна юридична особа.

Іншим прикладом є науковий парк при Національному аграрному університеті Миколаєва «Агрперспектива». Засновниками даного наукового парку є:

- Миколаївський Національний аграрний університет — 5% в статутному фонді,

- ТОВ «Сонячне Світло-Миколаїв»;
- ПАТ «Добробут».

При аналізі ТОВ «Сонячне Світло-Миколаїв» та ПАТ «Добробут» важливо визначити, що дані суб'єкти не мають реєстрацію як наукові центри та не працюють у сфері інноваційної діяльності.

Ще одним прикладом є науковий парк при Одеському політесі, який працює у формі товариства з обмеженою відповідальністю. Засновниками даного наукового парку є:

- Одеський національний політехнічний університет — 51% статутного фонду;
- ТОВ «Аверс»;
- Фонд «Наука і Освіта ХХІ».

Приклади відображають недоліки роботи організаційних форм наукових парків:

- дохід від наукової чи інноваційної діяльності отримують ті наукові парки в яких вищий навчальний заклад чи науковий центр має більше 50% в статутному фонді;
- в тих наукових парках де немає контролю у вищого навчального закладу чи наукового центру дохід від наукової діяльності іноді не складає і 10%;

Зазвичай є наступні моделі роботи наукового парку, за прикладом Польщі:

1. Науковий парк при вищому навчальному закладі, де науковий парк не може працювати без університету;
2. Незалежна структура, в більшості випадків це товариство з обмеженою відповідальністю;
3. Акціонерне товариство.
4. Спілка чи мережа компаній.

Таким чином,

Науковий парк чи технопарк — інноваційний та науковий центр, який має окремий територіальний комплекс, в якому розташовані підприємства, фірми та організації, а також їх спілки та об'єднання, ці суб'єкти покривають всю вертикаль створення продукції — від нової ідеї до масового випуску продукції [1].

Наукові парки зазвичай є крупними науковими кластерами (центрами), які будуються на спеціальних окремих територіях, інфраструктура складається з соціального кластера, інформаційного кластера, інженерного кластера, виробничого кластера та наукового кластера [2].

Середовище роботи наукових парків — середовище, де створюються нові технології, які в свою чергу створюють нову продукцію, сервіси і маркетингові активності [4].

Відповідно до Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, науковий парк — підприємство чи група підприємств, які працюють без формального об'єднання — договору про спільну діяльність, об'єднання фондів під окрему мету, задля певних цілей:

- створення бази, фундаменту для роботи проектів практичного впровадження наукових досліджень;
- розвитку нових технологій;
- започаткування масового промислового випуску продукції, яка є конкурентно здатною на світовій арені.

РОЗДІЛ 2. Міжнародний досвід створення та розвитку наукових парків

На сьогодні наукові парки зосереджені у багатьох країнах світу, у тому числі у Бельгії, Бразилії, Великій Британії, Ізраїлі, Індії, Італії, Китаї, Малайзії, США, Таїланді, Японії, Франції, Швейцарії, Україні тощо.

2.1 Особливості розвитку наукових парків в США

Одним з найперших наукових парків у світі була “Кремнієва долина” (США), створення і розвиток якого пов'язаний із Стенфордським університетом. На його території зосереджені високотехнологічні компанії, які займаються розробкою та виробництвом комп'ютерів, їх складових, а також приладів мобільного зв'язку, біотехнологій тощо. Це понад 20 найбільших світових компаній, серед яких “Apple”, “Cisco”, “3Com”, “Google”, “Sun”, “Yahoo” тощо. Компанії генерують близько 200 млрд. дол. США за рік у вигляді своїх прибутків.

Іншим прикладом є науковий парк “Шосе – 128” (США), який спеціалізується на електронній промисловості. Контакти місцевих університетів (Массачусетський, Гарвардський) з промисловістю інтенсивні, реалізуються у таких формах як контракти, дослідження. Консультації, продаж університетами ліцензій промисловим підприємствам. На території наукового парку функціонує 4000 підприємств, які обслуговує 250 тис. осіб. Діяльність наукового парку коригується державними програмами “Вибір на користь конкурентоспроможності”, а також “Федеральне партнерство розширення виробництва”, спрямовані на поширення високих технологій в традиційних галузях промисловості.

Ще одним цікавим прикладом є діяльність “Трикутного дослідного парку” (США), на території якого зосереджено 40 підприємств, а чисельність працюючих становить 27 тис. осіб. У рамках наукового парку діють 5 видів

податкових пільг, які сприяють промислому зростанню, а також 14 видів допомоги промисловим підприємствам (проведення ННТР, навчання і перекваліфікація персоналу, придбання модернізованого обладнання тощо).

Загалом західноєвропейський досвід створення наукових парків в багатьох випадках подібний, мається на увазі країни США, Канади та інші західноєвропейські країни, це можна пояснити:

- загальним середнім класом;
- ростом економіки;
- одним й тим же переходом від індустріального розвитку до сервісного та інформаційного розвитку.

Треба все ж таки зазначити, що наукові парки в Європі дублювали аналог наукових парків в США. Основними властивостями наукових парків був один засновник і основна діяльність наукового парку — передача землі арендоприймачу, які є науковими і інноваційними бізнесами, трохи пізніше в наукових парках стали з'являтися інкубатори та акселератори технологічного та інвестиційного бізнесу — приміщення, де влаштовували власний бізнес малі, нещодавно створені технологічні бізнеси. Ці бізнеси були забезпечені офісом, виробничими цехами, основною необхідною інфраструктурою, контактами з науковими колами в вищому навчальному закладі та фінансовими і інвестиційними контактами. Вже зараз наукові парки займають важливе місце в технологічній інфраструктурі держави.

На сучасному етапі наукові парки мають перелік особливостей:

- Наявність приміщення, в якому розміщуються багато невеликих бізнесів і бізнесів, які тільки починають роботу (цей фактор допомагає створювати велику кількість нових технологічних і інноваційних компаній, з новими робочими місцями);
- Наявність більше одного засновника наукового парку (з одного боку, цей фактор гальмує розвиток наукового парку через складність керування науковим парком, але, з іншого боку, покращує доступ до фінансування для розвитку);

- Наявність загальної підтримки наукових парків, як від органів влади (державних і комунальних), так і фінансових інвесторів.

Треба зазначити, що активний розвиток наукових парків в країнах західного світу почався в 80х роках ХХ століття, що підштовхнуло розвиток напрямів наукових парків в інших, менш розвинутих країнах, таких як: Австралія, Канада, Бразилія, Сінгапур, Малайзія, Японія, Китай і Індія.

Першим науковим парком прийнято вважати Стенфордський університет. Цей університет почав свою роботу в кінці 40х років минулого століття, вже на початку 50х років Стендфорд став комерційним центром. Доходи наукового парку були сформовані за рахунок розвитку науки, технологій, інновацій та лабораторних досліджень. Безліч бізнесів, які починали свою роботу у цьому науковому парку розпочали свою роботу, як великі мультинаціональні корпорації. Наприклад “Хьюлетт-Паккад” — дохід якої вже перевищив 100 млрд. Долл. США в рік, що підтверджує успішність ідеї та напрямку діяльності наукового парку.

Власне сам Стендфордський науковий парк є одним з найбільших наукових парків світу, площа його займає 700 акрів — близько 280 га, сам регіон розміщення наукового парку є світовим лідером по розвитку та росту сектора промисловості з акцентом на інноваційну діяльність. Для досягнення цих результатів Стендфордському науковому парку потрібно було більше 30 років діяльності — процес будівництва нерухомості та інфраструктури, а також налагодження роботи та операційних процесів.

Можна зробити висновок з цього аналізу, що процес будівництва наукового парку є тривалим, це довгострокова інвестиція, яка вимагає важкої роботи і відданості справи.

Розташування самого ж парку територіально знаходиться в 5 милях від самого вищого навчального закладу. Вже зараз науковий парк займає невелику долю промисловості цього регіону з технологічною та інноваційною продукцією, сам регіон розміщення підприємств даного типу промисловості займає площу від затоки Сан-Франциско до Пало-Альто і до Купертіно, і до

Хосе з півдня. Сьогодні більшість наукових бізнесів регіону не мають відношення до відповідного наукового парку, але даний науковий парк був і залишається для них прикладом і центром натхнення. Саме таким чином і розвивався даний інноваційний регіон.

Треба додати, що з початку своєї діяльності наукові парки розвивалися дуже повільно, але вже в 80х роках почався бум наукових парків і вони стали з'являтися один за одним.

Ще для прикладу можна привести науковий парк у Північній Кароліні “Трикутник дослідників” та в штаті Пенсильванія “Філадельфія, парк при місті”. Це перший науковий парк є своєрідною концепцією “паркленд”, другий же науковий парк є концепцією парку у самому центрі міста.

Вже зараз у США працюють більше ніж 150 наукових парків, за розміром ділянки наукові парки замають від 150 акрів (близько 60 га) до 6500 акрів (2600 га). Також треба зауважити, що дорога через місто Бостон № 128, яка є загально відомою, само по собі не є науковим парком, але там також розташована велика кількість наукових, технологічних та інноваційних компаній, в тому числі з місцевого вищого навчального закладу, але в цьому типі розвитку інноваційних компаній немає єдиного центру управління.

Перші наукові парки країн Європи з'явилися на початку 70х років минулого століття, серед них були:

- науковий парк при Херіот-Уатт університеті — Единбург;
- Софія-Антиполис, Ніцца;
- ЗИРСТ Гренобле, Франція;
- Левенла-Нев, Бельгія;
- Науковий парк Трініти-колледжа, Кембридж.

Всі ці парки були зроблені аналогічно раннім науковим паркам США, з особливостями того періоду: наявність одного засновника, основна діяльність наукового парку — передача оренди для власників наукових та технологічних бізнесів. Основний розвиток наукових парків почався в той же період, що і США, у 80х роках минулого століття. Як і в США основною характеристикою

наукового парку була наявність приміщень, в яких і розміщувались малий і середній бізнес, який розпочинав роботу в інноваційній сфері.

Також в тих же 80х роках минулого століття концепція наукового парку вийшла за межі західних країн, а також їх партнерів: Австралії, Канади та Сінгапуру. Наукові парки згодом з'являлися і в інших країнах, таких як Малайзія, Індія та Бразилія, а також в східних країнах — СНД, Східна Європа та Китай.

Загалом нараховується близько 400 наукових парків у всьому світі, ще більше знаходяться на стадії проектування та оформлення. Як вже було зазначено концепт наукового парку має бути адаптований до регіональних умов розташування наукового парку:

- місцеве регулювання;
- задачі регіону;
- законодавчі особливості;
- фінансові аспекти.

Всі ці особливості впливають на організацію, роботу і вектор роботи наукового парку. Рішення засновників з організації наукового парку є основною діяльністю наукового парку, тобто кожен засновник, рішенням про заснування, вирішує свої проблеми за допомогою організації наукового парку, але місцеві фактори вносять особливі коригування в його роботу.

До десяти наукових парків створені єдиним засновником в статутному фонді. Інші ж наукові парки мають в своєму складі декілька засновників, у кожного засновника власний комерційний інтерес, який також вирішує науковий парк. Таким чином, наукові парки вирішують не одну проблему засновника, а декілька проблем одночасно (при наявності декількох засновників), пріоритети задач та проблем встановлюються через місцеві умови роботи наукового парку та долю засновника у статутному фонді наукового парку.

Зараз організаційних форм наукових парків існує велика кількість, які працюють за різними нормами:

- технополіси;
- технологічні парки;
- наукові парки;
- дослідницькі парки;
- інноваційні центри;
- технологічні центри;
- бізнес центри;
- центри конвертації технологій;
- бізнес інкубатори;
- віртуальні інкубатори;
- інкубатори технологій;
- стартап акселератори.

Всі ці форми мають свої особливості, відміні один від одного в основній роботі, організовані по різному та виконують різні задачі, але іноді ці відмінності полягають лише в термінологічному апараті, який застосовує дана країна. Якщо групувати всі ці форми роботи наукового парку, то можна виокремити три групи роботи наукових парків:

- технополіси;
- технопарки;
- інкубатори.

Далі розглянемо особливості діяльності та відміні риси кожного типу групи роботи наукового парку.

Інкубатор — комплекси, які працюють з багатьма функціональностями та ведуть різноманітну діяльність і відповідно надають різні послуги, і виробляють різні продукти, особливість в тому, що бізнеси, які працюють в інкубаторах є на стадії створення.

Можна зробити висновок, що інкубатори створюються для будівництва щойно створених технологічних та інноваційних підприємств та надають послуги цим підприємствам в наступному:

- консультаційні послуги;

- інформаційні послуги;
- надання в оренду виробничих приміщень;
- надання в оренду офісних приміщень;
- тощо.

В свою чергу інкубатори, як правило, займають одне офісне приміщення, в небагатьох випадках декілька офісних приміщень. Сам процес переходу бізнесу з інкубації займає до п'яти років, після цього періоду бізнес, який працював в інкубаторі починає працювати самотужки.

Основоположниками інкубаторів в технологічній та інноваційній сфері багато хто вважає так звані “творчі комуни”, збори архітекторів, художників, дизайнерів і тд.

Як правило всі ці комуни перебували в одному приміщенні, для створення творчого середовища і постійного спілкування. Вважається, що такі спільноти почали створюватися у Великобританії.

Всі інкубатори, які створені і працюють заради підтримки технологічного і інноваційного бізнесу, а також заради розквіту інноваційної сфери, можна категоризувати та розділити на дві основні групи:

- самостійні одиниці;
- одиниці, що є частиною технопарку.

Технопарк — окремий комплекс з виробничими і науковими потужностями, який створює середовище для малого і середнього технологічного і інноваційного бізнесу. Технопарк за подібністю схожий на інкубатор. Обидві моделі створені для розвитку технологічного і інноваційного бізнесу, а також розвитку необхідної для цього інфраструктури.

Технополіс (місто науковців чи науки) — є промисловим, технологічним, науковим комплексом, що складається з вищого навчального закладу, дослідницьких центрів, місць проживання і всією необхідною для життя інфраструктурою.

2.2 Діяльність наукових парків на території Франції.

Науковий парк є окремим комплексом з виробничим науковим потенціалом, в даний комплекс входять:

- вищі навчальні заклади;
- дослідницькі лабораторії;
- промислові виробництва, в тому числі наукові заводи;
- інфраструктура для роботи;
- обчислювальні центри;
- аналітичні центри;
- транспортні комунікації;
- житлові приміщення;
- міська інфраструктура;
- конференційні та комплекси для презентацій.

Зазвичай ці центри розташовані в паркових чи лісових зонах, котрі надихають на продуктивну працю. Також є парки в містах, але зазвичай вони розташовані далеко від центру міста.

Основною метою наукових парків у Франції є знаходження компромісу між дослідницькою і науковою матеріальною базою, тобто промисловим потенціалом і людським науковим ресурсом, який створює умови для розвитку інновацій в країні.

Основними принципами наукових парків у Франції є:

- створення єдиного механізму та співпраця: вищих навчальних закладів, науки з науковцями, органів влади (державної та муніципальної) та приватного бізнесу;
- конвертація нових інноваційних технологій та досліджень у використання приватного бізнесу;
- постійне вдосконалення інноваційного бізнесу;
- поєднання та залучення бізнес консультантів, фінансових та інвестиційних ресурсів в інноваційну сферу;
- розвиток та використання венчурного капіталу.

Також з метою створення сприятливих умов розвитку наукових парків, в межах самих наукових парків створюється преференційний режим оподаткування.

Треба зазначити, що приватний бізнес, який працює в науковому парку є самотійною одиницею.

Зазвичай приватному бізнесу в науковому парку потрібно до п'яти років на створення та старту продажів нового продукту, після цього ще до трьох років часу займає повернення вкладених коштів.

Однією з додаткових позитивних характеристик є знаходження в одній площі різносторонніх організацій та осіб: науковці, виробники, дослідники, бізнес та інфраструктурний персонал, що збільшує ефективність роботи, виробництва та інвестицій.

Францію вважають першою країною, яка створила в Європі наукові парки. Вже в кінці 80х років минулого століття у Франції було близько 10 наукових парків, найбільшим науковим парком Франції був «Софія-Антиполіс», який займає 560 га, цей науковий парк складається з:

- підприємств промислових гігантів — 26;
- дослідних інноваційних лабораторій — 14;
- інноваційного центру;
- 4 тис. чол. персоналу;
- великої кількості міжнародних фірм: «Л'Ореаль», «Доу кемікал», «Нестле» та ін.) [13]

Майже всі наукові парки, що розташовані у Франції мають певну спеціалізацію, для прикладу науковий парк «Жерлан біополь» у місті Ліон має спеціалізацію — біотехнології.

Також значною характеристикою наукових парків Франції є дуже великі розміри території наукового парку.

Основною відмінністю наукового парку Франції є концепція “технопол”, тобто переміщення наукових, добре вивчених кадрів у регіони з поганим технологічним розвитком.

Загалом вважається, що у Франції налічується 67 наукових парків, 15 з яких мають міжнародний статус [14].

2.3 Розвиток китайських наукових парків

В Китаї наукові парки створюються у формі спеціальних економічних зон. Однією з форм залучення інвестицій в Китаї є створення більш ніж 150 спеціальних економічних зон розвитку, в тому числі:

- зона економічного розвитку;
 - зона технічного розвитку;
 - розвиток нових технологій;
 - експортна зона;
- зона вільної торгівлі.

На сьогодні існує і “Кремнієва долина Китаю” – “Чжунгуаньцунь”, яка вабить молодих спеціалістів, що одержали вищу освіту за кордоном. Науковий парк створено у 1980-х роках дослідником Чень Чуньсяном. Науковий парк концентрується на території Академії наук КНР, Пекінського університету, Політехнічного університету та інших відомих інститутів. До кінця 1986 р. в його межах працювало понад 100 компаній, які освоювали електронну техніку, займалися маркетингом. У 1990 р. тут відкрито район освоєння науки і техніки “Чжунгуаньцунь” державного значення на території якого зосереджено 5 парків: інформаційної промислової база “Шанді” ($S = 1,8 \text{ км}^2$), експериментальна база “Юнфен” ($S = 4 \text{ км}^2$), а також парки “Фентаюань”, “Чанпіньюань”, “Гчжуань”. В них працює понад 8 тис. підприємств, серед яких левову частку (понад 50,0%) становлять підприємства з випуску електроніки.

Значні успіхи Китаю за останні декілька років в багатьох випадках є результатом постійною державною підтримкою науково-технічної діяльності на всіх рівнях.

Спеціальна програма розвитку високотехнологічного сектора, розроблена Міністерством науки та технології Китаю, передбачає державне фінансування академічних інститутів та нових невеликих компаній, щоб вони могли доводити

результати фундаментальних досліджень до рівня комерційних продуктів. У цьому особливе значення надається створенню технопарків і технологічних бізнес інкубаторів як інструментів випереджального розвитку інноваційного підприємництва.

Сьогодні в Китаї діє 53 національні технопарки, які створені за рішенням Держради КНР і являють собою спеціальні зони розвитку високих технологій, 30 парків при університетах, 50 провінційних парків та 465 бізнес інкубаторів. Дев'ять найбільших технологічних ВНЗ Китаю отримують від держави спеціальне підвищене фінансування з метою створення та функціонування технопарків, центрів технічного розвитку та інших інноваційних структур для широкомасштабного впровадження як власних, так і закордонних наукових та технологічних розробок.

Відкриття технопарків як зон розвитку високих та нових технологій є відносно новим явищем у процесі реалізації політики реформ та відкритості до зовнішнього світу. На основі накопиченого досвіду Держрада КНР у березні 1991 року затвердила план розвитку 27 зон високих технологій. Метою їх створення є комерціалізація національних науково-технічних досягнень, розвиток передових галузей, залучення вітчизняного та закордонного капіталу у розробку нових технологій та матеріалів, організація виробництва високотехнологічної продукції. Цьому сприяє встановлення податкових та митних пільг.

Про успіх цього виду спеціальних економічних зон може свідчити хоча б той факт, що протягом останніх кількох років щорічні доходи технопарків від торгової, промислової та наукової діяльності зростають у середньому на 30%. Китайські технопарки, які є яскравим проявом офіційної політики «одна країна – дві системи», мають наступні відмінності від технопарків інших країн:

- вони розташовані, як правило, поза індустріальними зонами і концентруються навколо великих наукових та інженерних центрів;
- парки добре інтегровані в регіон або місто, де знаходяться, та працюють у тісному контакті з місцевою адміністрацією;

- держава забезпечує суворе політичне керівництво, фінансову підтримку та забезпечує управління парками, а також податкові привілеї та інші переваги, які залучають іноземних інвесторів;
- все більшою мірою видно зрушення від адміністративно-командних соціалістичних методів господарювання до підприємницького менеджменту.

Перші преференційні зони, що спеціалізуються на розвитку наукоємких виробництв (технополіси в Пекіні та Шанхаї), почали створюватися наприкінці 80-х років. Окрім зон державного підпорядкування у Китаї створено низку зон місцевого (провінційного) рівня. Надалі було відкрито ще кілька наукових парків, у т. ч. у центрі провінції Шандунь у місті Цзінані.

Китайці оперативно реагують на зміни ситуації у світі, виявляючи при цьому особливий інтерес до високих технологій. Маючи відносні переваги у таких галузях, як електроніка, виробництво нових матеріалів, біотехнологія, фото та електромеханіка, нові джерела електроенергії, а також захист навколишнього середовища, китайські технопарки перетворилися на важливі центри розвитку нових та високих технологій у країні. Як вважають місцеві експерти, з урахуванням їхньої промислової структури, відіграватимуть дедалі активнішу роль у подальшій оптимізації та реструктуризації економіки КНР.

Умовою надання спеціальних пільг національним підприємствам та спільним підприємствам у наукових парках є набуття ними статусу високотехнологічного підприємства. Він встановлюється на п'ять років (для технологій із тривалим періодом освоєння – на сім років). Ставка прибуткового податку високотехнологічних підприємств становить 15 %, зокрема підприємств, які експортують щонайменше 70 % продукції, – 10 %.

Передбачені також і «пільгові канікули»: для національних підприємств терміном на один рік, для спільних підприємств - на два роки. Надалі зниження податків можливе, якщо компанія понад 70% своєї продукції постачає на експорт, або набула статусу т.з. «технологічно просунутого підприємства». Від

імпортного мита звільнено необхідні для розробок прилади та обладнання, які неможливо придбати на внутрішньому ринку. Не стягується мито з імпорту сировини та матеріалів, необхідних для випуску експортної продукції, а також з експортних операцій. Прикладом практичної реалізації ідеї технопарків є створення 1995 р. парку високих технологій у місті Шеньчжень.

Шеньчженський технопарк – яскравий приклад того, як можна створювати інноваційні структури, не копіюючи американський досвід, а відштовхуючись від специфіки національних умов. Для роботи парку мерія виділила земельну ділянку площею 11,5 квадратних кілометрів (і це при найгострішому дефіциті землі на півдні Китаю) і 100 мільйонів юанів. У технопарку розмістили свої представництва провідні китайські вищі навчальні заклади (наприклад, Пекінський університет), відомі компанії та фірми (наприклад, «Епсон», «Томсон» та ін.), у ньому знаходиться велика бібліотека, банк тощо.

Загалом тут уже працює 40 підприємств, створено 8 тисяч робочих місць. Створюючи перший у країні технопарк у Шеньчжені, Китай вразив світ парадоксальним рішенням. Там не було ні провідного університету, ні наукового центру, ні розвиненої галузі підтримки інновацій, ні кадрів високої кваліфікації. Але поряд був Гонконг з його невичерпними джерелами капіталів та інформації. Крім того, технопарку була гарантована науково-технічна підтримка Академії наук Китаю, одного з його засновників.

У результаті в стислий термін була створена необхідна інфраструктура технопарку, завдяки умовам спеціальної економічної зони залучені іноземні капітали, сформувалася система взаємовідносин з науково-дослідними установами та закордонними технопарками. Створено регіональний центр нових матеріалів, біотехнологічну промисловість. Серед перших інноваційних проектів технопарку можна відзначити створення китайської інтегрованої комп'ютерної системи «Чжучжень», портативної рентгенівської установки «Хентон» та ін.

У грудні 1998 року Міністерством науки і техніки КНР було ухвалено рішення про створення показових баз міжнародного науково-технічного

співробітництва. Зокрема, в місті Яньтай було введено в дію в 2000 році базу китайсько-російсько-українського співробітництва. Про грандіозність проекту говорить хоча б площа приміщень – 20 тисяч квадратних метрів. Російським та українським вченим запропоновано передавати готові технічні та технологічні розробки на цю базу з подальшою їх адаптацією та впровадженням на підприємствах однієї з найбільших у Китаї провінції Шаньдунь.

Форми співробітництва можуть бути найрізноманітнішими: продаж ліцензій, оформлення спільних патентів, виконання закордонними спеціалістами контрактних (договірних) робіт як у себе вдома, так і на вищезгаданій базі з подальшим впровадженням результатів розробок на підприємствах провінції. Ще один приклад – технопарк у Шеньяні. Місто, в якому налічується понад 6 млн жителів, безліч фабрик і заводів, вважається найзабрудненішим містом Китаю, тому в тематиці розташованого тут технопарку значну увагу приділяють питанням екології.

У місті розташований найбільший оптовий ринок Китаю, є прямий авіарейс Іркутськ-Шеньян, тому росіяни тут часті гості. Місцеві жителі, яким за 40, добре знають російську мову, багато хто закінчував у Радянському Союзі інститути. Все це, а також великий попит неосяжного китайського ринку на нові технології відчиняє двері для російських та українських вчених. Показовим також є проект створення у місті Яньтай першої спільної російсько-китайської бази освоєння та комерціалізації високих та нових технологій.

Під цей проект, затверджений на початку 1999 року Міністерством науки і техніки КНР, було виділено земельну ділянку площею 21,5 га для спорудження дослідно-конструкторського та інших лабораторних корпусів, двадцяти багатоквартирних житлових будинків. До кінця 2000 року база з усією інфраструктурою вступила в дію. Створювані біля бази підприємства (як спільні, і суто російські) отримують масу різноманітних пільг: для придбання землі, оренду, кредити.

Перші три роки роботи діятиме повне звільнення від податку на прибуток, потім ще два роки – на 50%. Йде підготовка до використання російських

технологій та розробок – нових керамічних порошків, композиційних антиерозійних покриттів, штучного дорогоцінного каміння. А вакуумне сублімаційне сушіння сільгосппродукції вже широко використовується на китайських підприємствах. Ще один приклад успішного розвитку зон економічного розвитку – китайсько-сінгапурський промисловий парк Suzhou New District.

Цей парк має одну проблему – він занадто успішний. Тому охочі розміститися в цьому хайтек-парку змушені записуватися в чергу і доводити ефективність своїх проектів. Індикатором розвитку парку Суцжоу є його міжнародна школа для дітей іноземців. Чотири роки тому в ній було 250 учнів, у 2005 році – 1100 учнів із 30 різних країн. Нова шкільна будівля, збудована у серпні 2005 року, здатна вмістити 1500 учнів. До підприємств, що увійшли до парку відносяться: Nokia, Mitsubishi, Advanced Technologies, Carl Zeiss.

Усього з часом заснування парку зареєстровано 1970 інвестиційних проектів. У 2004 р. парк залучив 443 нових проектів на загальну суму 4,08 млрд дол.

Загальні вимоги до компаній-абітурієнтів, затверджені державою, єдині: початковий капітал 3 млн дол., або загальні інвестиції в 7,5 млн дол. Але навіть за виконання цих умов перевага надається ІТ фірмам та інноваційним фірмам. Ситуація з парками в Суцжоу не завжди була гарною. Перший технопарк, що виник у 1994 році, мав стати моделлю для впровадження сінгапурського менеджменту. Сінгапур хотів показати, як інфраструктурний проект може успішно керуватися та розвиватися в умовах КНР.

Проте місцева влада замість створення сприятливих умов для парку пішла шляхом підвищення цін і тарифів. У результаті подальший розвиток зазнав краху. Після цього у 2000 році було створено другий технопарк Suzhou New District, засновниками якого були місто Суджоу (65%) та консорціум із Сінгапуру з урядовими та громадськими організаціями. Сьогодні промисловий парк у Суджоу став моделлю добре організованого промислового парку, менеджмент якого покращується з кожним новим проектом.

Запити компаній задовольняються швидко та професійно. Так, наприклад, якщо в сусідніх районах у критичні літні місяці регулярно відключається енерго та водопостачання (а це бич усього Китаю), то у технопарку Суджоу за останні 3,5 роки не було жодного відключення. Технопарк із його сучасними підприємствами виводить індустріальний парк у XXI століття як за технічними, так і за соціальними показниками.

Китай останнім часом активно намагається залучати науковців з інших країн, у тому числі з України, поки що визнаючи нашу перевагу в галузі високих та нових технологій. Перший українсько-китайський технопарк був створений відповідно до угоди між українським Міністерством освіти і науки та Народним урядом східнокитайської провінції Шаньдун (червень 2000 р.) у місті Цзінань у складі Цзінаньської зони освоєння нових та високих технологій.

У зоні, що займає площу 400 гектарів, на сьогоднішній день зареєстровано 280 підприємств, зокрема т.з. Computerland (ІТР – технопарк, 200 тис. м²) та китайсько — український технопарк Високотехнологічного співробітництва. З підприємствами Цзінаньської зони співпрацюють 11 вищих навчальних закладів та 53 наукові центри. На момент відвідування міста Цзінань делегацією українських фахівців (грудень 2005 р.) у зоні діяло 280 підприємств, продукція яких у 2004 році становила 2,1 млрд юанів (0,26 млрд доларів). Офіційно створення технопарку розпочалося у травні 2002 року.

У вересні 2002 року в Києві на 4-му засіданні українсько-китайської міжурядової комісії з НТС обговорюються питання його будівництва. В останній день свого візиту у листопаді 2002 року Президент України перерізав символічну стрічку та оголосив про початок діяльності першого українсько-китайського високотехнологічного науково-технічного парку. Після цього китайська сторона спроектувала і за 10 місяців збудувала сучасну будівлю загальною площею 128 тис. м², яка була передана у власність технопарку.

Китайська сторона вибудувала її за свої кошти і протягом першого року діяльності українські виробничі підприємства та фахівці розміщуватимуться у

ньому безкоштовно. Фахівцям надано безкоштовне житло. Вже підготовлено перелік науково-технічних проектів, більшість з яких базується на українських розробках у галузях нових матеріалів, авіабудування, верстатобудівної та інструментальної промисловості, точного приладобудування, виробництва гідравлічних різальних машин, лазерної техніки та технологій, нових джерел енергії, медичної техніки, машинобудування для харчової промисловості, захисту довкілля, селекції нових видів рослин тощо.

На початковому етапі здійснюється робота з п'яти проектів. Ще 50 перебувають у стадії розгляду. Вже зараз у Цзінані працює «український відділ» – дев'ять спеціалістів. Завдання, яке зараз поставлено перед китайськими технопарками – бути центрами зростання і перетворення високотехнологічної промисловості. Тому на сьогоднішньому етапі китайсько - український технопарк планує більше уваги приділити виробничим проектам. Звідси перспективною формою співробітництва є створення спільних підприємств для випуску за українськими розробками високотехнологічної наукомісткої продукції, що має платоспроможний попит на насамперед внутрішньокитайському ринку.

При цьому у статутному капіталі спільних підприємств іноземні інвестиції повинні становити не менше 25%. Учасники технопарку мають пільги щодо оподаткування: перші 2 роки повністю звільняються від податку на прибуток, наступні 3 роки – звільняються на 50%. А податок на прибуток у Китаї становить 33%. Орендна палата у технопарку становить 1/3 від чинної у місті. Технопарк надає підприємствам учасникам допомогу з їх реєстрації до випуску продукції. Держава не лише профінансувала будівництво будівель та споруд, створення необхідної інфраструктури (дороги, зв'язок, енергопостачання), а й надає допомогу при функціонуванні технопарку.

Так, наприклад, витрати на утримання технопарку покриваються:

- містом – на 75–80 %;
- провінцією – на 10–15 %;
- урядом - на 5%;

- за рахунок оренди – 3–5 %.

Технопарки грають дедалі більшу роль розвитку міст і регіонів, оновленні їх структури, соціально економічному розвитку країни. Причому створення нових виробництв і оновлення старих виконується не тільки в межах території, яку займає технопарк, а й у межах регіону, що обслуговується ними, в даному випадку в провінції Шандунь (~90 млн чел.).

Як бачимо, китайці пішли далі за американський досвід, створили для місцевих умов свою, китайську концепцію технопарку «без стін» з великою участю уряду. Ця модель як основне завдання технопарку передбачає розробку науково-технічної ідеї, доведення її до виробництва, і в результаті – забезпечення потреб ринку у високотехнологічній продукції. Цзинаньським технопарком не обмежуються зв'язки українських та китайських інноваційних структур.

Розвиваються контакти на рівні окремих регіонів та візити вузько спеціалізованих фахівців, участь у тематичних виставках, таких, наприклад, як «Пекінський тиждень високих технологій», зварювальна виставка «Пекін-Ессен», «Медбіоприлад» у Шанхаї, аерокосмічна «Чжухай», будівельна у Даляні. У китайському місті Харбін (провінція Хейлунцзян) відбулася церемонія офіційного відкриття Хейлунцзянського центру науково-технологічного співробітництва України та КНР, другого після Українсько-китайського парку нових та високих технологій у місті Цзінань.

У рамках діяльності центру було урочисто відкрито Українсько-китайський центр зварювальних технологій, створений на базі Харбінського інституту зварювання в результаті співпраці з Інститутом електрозварювання ім. Є. О. Патона НАНУ.

Загалом західноєвропейський досвід створення наукових парків в багатьох випадках подібний, мається на увазі країни США, Канади та інші західноєвропейські країни, це можна пояснити:

- загальним середнім класом;

- ростом економіки;
- одним й тим же переходом від індустріального розвитку до сервісного та інформаційного розвитку.

Треба все ж таки зазначити, що наукові парки в Європі дублювали аналог наукових парків в США. Основними властивостями наукових парків був один засновник і основна діяльність наукового парку — передача землі орендарю, які є науковими і інноваційними бізнесами, трохи пізніше в наукових парках стали з'являтися інкубатори та акселератори технологічного та інвестиційного бізнесу — приміщення, де влаштовували власний бізнес малі, недавно створені технологічні бізнеси, ці бізнеси були забезпечені офісом, виробничими цехами, основною необхідною інфраструктурою, контакти з науковими колами в вищому навчальному закладі та фінансовими і інвестиційними контактами. Вже зараз наукові парки займають шановне і важливе місце в технологічній інфраструктурі держави.

На сучасному етапі наукові парки мають перелік особливостей:

- Наявність приміщення, в якому розміщуються багато невеликих бізнесів і бізнесів, які тільки починають роботу (цей фактор допомагає створювати велику кількість нових технологічних і інноваційних компаній, з новими робочими місцями відповідно);
- Наявність більше одного засновника наукового парку (з одного боку, цей фактор гальмує розвиток наукового парку через складність керування науковим парком, але, з іншого боку, покращує доступ до фінансування для розвитку);
- Наявність загальної підтримки наукових парків, як від органів влади (державних і комунальних), так і фінансових інвесторів.

Якщо групувати всі ці форми роботи наукового парку, то можна виокремити три групи роботи наукових парків:

- технополіси;
- технопарки;
- інкубатори.

Основною метою наукових парків у Франції знаходження компромісу між дослідницькою і науковою матеріальною базою, тобто промисловим потенціалом і людським науковим ресурсом, який створює умови по розвитку інновацій в країні.

Основними принципами наукових парків у Франції є:

- створення єдиного механізму та співпраця: вищих навчальних закладів, науки з науковцями, органів влади (державної та муніципальної) та приватного бізнесу;
- конвертація нових інноваційних технологій та досліджень у використання приватного бізнесу;
- постійне вдосконалення інноваційного бізнесу;
- поєднання та залучення бізнес консультаційних, фінансових та інвестиційних ресурсів в інноваційну сферу;
- розвиток та використання венчурного капіталу.

В Китаї наукові парки створюються у формі спеціальних економічних зон. Однією з форм залучення інвестицій в Китаї є створення більш ніж 150 спеціальних економічних зон розвитку, в тому числі:

- зона економічного розвитку;
- зона технічного розвитку;
- розвиток нових технологій;
- експортна зона;
- зона вільної торгівлі.

РОЗДІЛ 3. НАУКОВІ ПАРКИ В УКРАЇНІ

3.1 Нормативно-правове забезпечення діяльності наукових парків

Сьогодні в розвинених країнах стимулювання підприємництва базується на існуючому законодавстві та контролі відповідними інститутами влади виконання цілеспрямованих програм, які сприяють розвитку малого і середнього бізнесу за рахунок функціонування нових організаційних форм інноваційної діяльності, серед яких вирізняють *наукові парки*. Згідно з чинним законодавством України (Закон України «Про наукові парки», 2009 р.) науковий парк – “юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку” [23]. Наукові парки також підпадають під наступні закони України “Про вищу освіту”, “Про інвестиційну діяльність”, “Про інноваційну діяльність”, “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, а також Господарським та Цивільним кодексами України, іншими нормативно-правовими актами [24]. [36]

Метою функціонування наукового парку відповідно до чинного законодавства України є “розвиток науково-технічної та інноваційної діяльності у вищому навчальному закладі та/або науковій установі, ефективного та раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень і їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках” [25].

Функції наукового парку відповідно до чинного Закону України «Про наукові парки» полягають у: “створенні нових видів інноваційного продукту, здійсненні заходів щодо їх комерціалізації, організації та забезпеченні виробництва наукоємної, конкурентоспроможної на внутрішніх і зовнішніх ринках інноваційної продукції; інформаційно-методичному, правовому та

консалтинговому забезпеченні засновників і партнерів наукового парку, наданні патентно-ліцензійної допомоги; залученні студентів, випускників, аспірантів, науковців та працівників вищого навчального закладу та/або наукової установи до розроблення і виконання проектів наукового парку; сприянні розвитку та підтримці малого інноваційного підприємництва; організації підготовки, перепідготовки та підвищенні кваліфікації спеціалістів, необхідних для розроблення і реалізації проектів наукового парку; залученні і використанні у своїй діяльності ризикового (венчурного) капіталу, підтримці наукоємного виробництва; захисті та представництві інтересів засновників і партнерів наукового парку в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, а також у відносинах з іншими суб'єктами господарювання під час організації та виконанні проектів наукового парку в межах, визначених установчими документами наукового парку; розвитку міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, сприянні залученню іноземних інвестицій; виконанні інших функцій, не заборонених законодавством України” [26]. [37]

Закон України “Про наукові парки визначає правовий статус наукових парків, їх організаційно-правову форму, окреслює їх мету та завдання; надано право засновникам створювати наукові парки без погодження з центральними органами виконавчої влади.

Так, науковий парк – це юридична особа, створена у формі господарського товариства, до складу якої входить хоча б один вищий навчальний заклад та/або науковий заклад.

Законом також надано право науковим паркам самостійно визначати напрямок діяльності без погодження з відповідним центральним органом виконавчої влади.

Законом визначено, що майнові права на технології та об'єкти права інтелектуальної власності, створені під час реалізації проектів наукового парку, є власністю наукового парку, замовників та/або партнерів наукового парку

відповідно до договорів укладених, за винятком випадків, коли технологія та/або об'єкт права інтелектуальної власності: [35]

- класифікується як національна безпека і оборона держави визнані такими, що використовуються в суспільних інтересах;
- доведені до промислового використання та реалізації готової продукції виключно за рахунок державного та місцевих бюджетів.

Джерелами фінансування Наукового парку є кошти статутного капіталу та інші кошти наукового парку, фінансові надходження від діяльності наукового парку, інвестиції, надані науковим парком, фінансові надходження від партнерів наукового парку та інших юридичних осіб, внески засновників (учасників, акціонерів) наукового парку, благодійні внески на розвиток наукового парку та реалізацію проектів наукового парку, кошти державного та місцевих бюджетів, замовників, гранти, позики, запозичення, повернення фінансової допомоги, повернення інших доходів, інші надходження.

Законом передбачено, що у разі закриття вищих навчальних закладів та/або наукових установ, за участю яких створено науковий парк, із засновників такий науковий парк ліквідується.

Закон надає можливість закладам вищої освіти та/або науковому закладу-засновнику надавати в оренду приміщення для розміщення наукових парків, як для бюджетних установ; можливість участі іноземних юридичних осіб у формуванні статутного капіталу наукових парків у будь-якій формі; включено до переліку джерел фінансування наукового парку та грантів, позик, поворотної фінансової допомоги.

Відповідні уточнюючі зміни внесено також до законів України «Про інноваційну діяльність» та «Про оренду державного та комунального майна» [15].

3.2 Особливості діяльності наукових парків в Україні

На даний момент в Україні зареєстровано понад 26 наукових парків (Корпорація «Науковий парк Київський університет імені Тараса Шевченка»; Корпорація «Науковий парк Миколаївського національного аграрного університету «АГРОПЕРСПЕКТИВА»; Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»; Науковий парк «ФЕД»; Науковий парк «Синергія»; Науковий парк «Наукоград - Харків»; Науковий парк Національного університету біоресурсів і природокористування «Стале природокористування та якість життя»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Київського національного економічного університету»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Аерокосмічні інноваційні технології»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Енергоефективні технології»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Профілактична медицина та охорона праці – новітні системи та технології»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Біометричний інноваційно-технологічний кластер «БІТеК»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Центр трансферу технологій цивільного захисту»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Одеського політехнічного університету»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Прикарпатський університет»; Науковий парк товариства з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «ДонНУ- Поділля»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління «ЧОРНОБИЛЬ»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Хімічні технології»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Ужгородський національний університет»; Науковий парк «Київська політехніка»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Агрозоовет»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк

Одеського державного аграрного університету»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «КАРДІО ПЛЮС»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського «Університетський Арсенал»»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Херсонської державної морської академії «Інновації морської індустрії»; Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Львівського університету «Інновації та підприємництво»; Науковий парк «Наука і безпека»; ТОВ «Науковий парк Національної металургійної академії України»; ТОВ «Науковий парк університетів «Інноваційні технології та кібербезпека»).

Наукові парки в Україні – див. Додаток 1

Сьогодні у нашій країні існує безліч проблем стосовно роботи наукових парків, котрі мають бути вирішені якомога швидше. До них належать:

- недосконалі договірно-правові відносини при регулюванні питань стосовно використання землі, котра знаходиться у державній або комунальній власності, де можна було б започаткувати наукові парки (в частині використання виключно договорів оренди землі);

- не існує чіткого визначення видів діяльності, котрі можна впроваджувати на території наукового парку;

- недосконалі норми поточного законодавства, особливо стосовно визначення того, як та в яких формах стимулювати залучення інвестицій, котрі є невід'ємною складовою облаштування наукових парків. Одним зі способів може стати скасування митних зборів на устаткування та комплектуючих до них деталей тощо.

Окреслені вище питання необхідно вирішувати у короткостроковій перспективі шляхом:

- Покращення законодавчої бази стимулювання розвитку наукових парків

за допомогою державної підтримки державної підтримки наприклад: кадрового забезпечення (збільшення чисельності підготовлених менеджерів в науково-технологічній сфері, а також їх підготовка на замовлення)

- Збільшення фінансування з боку держави задля покращення матеріально-технічної бази;
- Створення структури комунікації та взаємодії між трьома основними стейкхолдерами: наукою, бізнесом та владою, в тому числі через систему онлайн-послуг та держави в смартфоні;
- Більш тісна співпраця наших вітчизняних парків із закордонними приватними інвесторами, фондами і науковими парками, що сприятиме інтернаціоналізації національних наукових парків і їх подальшій інтеграції у глобальні інноваційні та швидшому трансферу технологій;
- Проведення додаткових досліджень, котрі б дали чіткіше бачення того, яким шляхом краще продовжувати розвиток наукових парків, розробляти програми і системи оцінки результатів їх функціонування та ін. [35], [36]

Найпоширеніші індустріальні парки в Україні - це територія, що має всю необхідну інфраструктуру для діяльності в переробній промисловості, для проведення наукових досліджень і діяльності у сфері інформації та телекомунікацій. З 2012 року в Україні діє закон, який регулює діяльність таких парків. Зараз у реєстрі 47 об'єктів.

Проте законодавство, що регулює діяльність індустріальних парків, потребує вдосконалення. Кабінет міністрів зареєстрував відповідний законопроект у парламенті. У пояснювальній записці зазначено, що деякі індустріальні парки, які входять до реєстру, не розвиваються і не отримують жодної підтримки.

Кабмін планує посилити вимоги до індустріальних парків, які хочуть внести до реєстру, а також дозволити паркам підключатися до комунальних послуг безкоштовно. Ініціатива ще не виявлена, але депутатський законопроект ухвалено.

Технопарків в Україні всього 16. Такі парки - це юридична особа або група осіб, які здійснюють проекти з виробничого впровадження високотехнологічних розробок, високих технологій та промислового виробництва конкурентоспроможної продукції.

Подібну мету мають і наукові парки – вони створюються для здійснення економічно та соціально обумовленої наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Але вони можуть бути створені лише за ініціативою вищих чи наукових установ.

У 2017 році відкрився перший в Україні інноваційний парк – UNIT.City в Києві. Це приватна платформа, яка поєднує інфраструктуру та інноваційну екосистему для ІТ і технологічних компаній Центральної та Східної Європи.

Парк займає 25 гектарів з бізнес-кампусами, житлом, інноваційними навчальними закладами, науково-дослідними центрами, лабораторіями VR та AR, виробничими потужностями для 3D-друку та адитивного виробництва. У планах до 2025 року збільшити площу парку та створити приміщення для 30 тисяч орендарів, студентів та мешканців.

У 2017 році в Івано-Франківську також відкрився інноваційний парк – Промприлад.Ремонт. Розташований на базі місцевої фабрики, загальна площа понад 36 тис. кв., але відремонтовано до 6,2 тис. кв. Зараз у парку 16 бізнесових, освітніх та культурних проектів. Планується, що там на базі закладу будуть лабораторії, офіси, виставково-розважальні центри, готель, хостел, ресторани та фермерський ринок.

У Львові відкрився інноваційний парк LvivTech.City. Це територія колишньої промзони. Планується, що там будуть офіси, житлова частина, коворкінг, креативний простір, спортзали тощо. Все будівництво йде за «зеленими» стандартами.

У Харкові приватні інвестори відкрили великий бізнес-парк високих технологій – Екополіс ХТЗ. На території 500 тисяч квадратів планується побудувати індустріальний парк, ІТ-кластер, медичний центр, науково-освітні

центри, логістичний комплекс та торговий кластер. Очікується, що до 2033 року обсяг інвестованого капіталу перевищить мільярд доларів.

У Вінниці створено інноваційно-технологічний парк. Парк «Кристал» спрямований на зміцнення існуючих та створення нових високотехнологічних та креативних індустрій у регіоні. На площі 8,5 тисячі квадратних метрів розмістять лабораторії, IT-школи, офіси, конференц-зал, коворкінг, публічні простори, центр розвитку бізнесу.

У Київській області побудують індустріальний парк E40. Його загальна площа становитиме 200 тис. квадрати [16].

На даний момент в Україні діють такі науково-дослідні парки:

- Unit City — Київ;
- Технічне місто — Львів;
- Промприлад. Ремонт — Івано-Франківськ;
- Біла Церква — Київська область;
- Екополіс — Харків.

3.3 Інноваційна політика України в технологічній сфері

Закон України “Про наукові парки” №1563-VI від 25.06.2009 р. визначає правові, організаційні та економічні засади створення і функціонування наукових парків на території України. Відповідним законом передбачено державне замовлення у наукових парків продукції, виконання НП робіт і

надання послуг для забезпечення потреб держави; залучення бюджетних коштів тощо. Під час зтяжної економічної рецесії та відсутності вільних державних ресурсів для фінансування, подібні механізми підтримки носять суто декларативний характер. Подібні законодавчі зміни є вкрай необхідними, оскільки вони сприятимуть розвитку НП у нашій країні.

Розуміючи доцільність ініціатив, метою котрих є підвищення рівня української науки і, запровадження механізмів використання досягнень науково-технічної галузі західного зразка, котрі б допомогли більш ефективно перекривати суспільно-економічні проблеми, ми з моїм науковим керівником Бойко О. М. робимо наступні пропозиції до проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності наукових парків (реєстр №4236 від 20.10.2020 р.). Звертаємо увагу на певні недоліки, присутні у даному законопроекті, зокрема у Законі України “Про наукові парки” №1563-VI від 25.06.2009 р.:

1. Доцільно доповнити статтю 1. Визначення термінів Розділу I Загальні положення, ст. 1 Визначення термінів, зокрема доцільно було б додати наступні поняття:

“- замовники продукції наукового парку – це установи, організації, підприємства, вітчизняні та іноземні компанії будь-якої форми власності, які замовляють та сплачують виконання розробок чи послуг відповідно до проекту наукового парку;

- транснаціональний науковий парк – науковий парк, який створюється та функціонує на основі міжнародного договору України, укладеного між урядами країн або уповноваженими засновниками його створення. Порядок створення та розвитку транснаціонального наукового парку регулюється міжнародними договорами України.”

2. У Розділі I Загальні положення, зокрема поняття ст. 1 Визначення термінів надається визначення терміну проект наукового парку – “пакет документів, що визначає процедуру і комплекс необхідних заходів щодо

розроблення, створення та реалізації інноваційного продукту чи інноваційної продукції і містить дані про матеріально-технічні, фінансові, кадрові ресурси, необхідні для виконання науковим парком та його партнерами проекту наукового парку згідно з вимогами цього Закону”. Також варто вказати, що в Законі України “Про інноваційну діяльність” в Розділі I Загальні положення , зокрема поняття ст. 1 Визначення термінів також є визначення терміну інноваційний проект – “комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних)

щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції”, тому відповідні терміни потребують уніфікації.

3. Статтю 2. Законодавство про науковий парк в Розділ I Загальні положення доповнити пунктом “2. Якщо міжнародним договором України, згода на обов’язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародного договору України”.

4. У Розділі II Оптимізаційні засади створення та діяльності наукового парку є ст. 3. Мета створення наукового парку в якій зазначено, що “Науковий парк створюється з метою розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності у вищому навчальному закладі та/або науковій установі, ефективного та раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень і їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках”. В ст. 1 Визначення термінів необхідно додати термін “комерціалізація результатів науково-технічної діяльності — діяльність, спрямована на перетворення об’єктів права інтелектуальної власності у продукти чи послуги для їх реалізації на ринку з метою отримання доходу, надання ліцензії чи передачу за договором прав на їх використання іншим суб’єктам господарювання або використання їх у власній господарській діяльності наукового парку”. Відповідні терміни потребують уніфікації. Також необхідно зазначити, що у запропонованому вигляді відповідний термін не використовується в подальшому у тексті Закону.

5. Розділ II Організаційні засади створення та діяльності наукового парку необхідно доповнити:

“Статтю 14. Перелік документів для включення наукового парку до Реєстру наукових парків України”, у якій необхідно зазначити наступне:

“1. Включення наукового парку до Реєстру наукових парків України потребує, щоб засновник наукового парку подав до уповноваженого державного органу наступні документи:

- 1) заяву про включення наукового парку до Реєстру наукових парків України;
- 2) рішення засновника про створення наукового парку;
- 3) концепцію розвитку наукового парку;
- 4) найменування партнерів наукового парку (за наявності).

Статтю 15. Рішення про включення наукового парку до Реєстру наукових парків України

1. Розгляд поданої заяви засновником наукового парку та доданих до неї документів здійснюється уповноваженим державним органом протягом 30 календарних днів з дня їх надходження. Уповноважений державний орган приймає рішення про включення або вмотивовану відмову у включенні наукового парку до Реєстру наукових парків за результатами розгляду документів.

2. Прийняття рішення про включення наукового парку до Реєстру наукових парків України базується на основі врахування таких критеріїв, як:

1) доступність трудових ресурсів, необхідних для функціонування наукового парку відповідно до концепції розвитку;

2) наявність та/або можливість залучення засновником наукового парку фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для його розвитку у відповідності з концепцією;

3) підтримка наукового парку з боку органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади;

4) наявність підписаних меморандумів про наміри та/або договорів з партнерами наукового парку.

3. У рішенні про включення наукового парку до Реєстру наукових парків України зазначається:

- 1) назва наукового парку;
- 2) засновник наукового парку;
- 3) строк, на який створено науковий парк;
- 4) місцезнаходження, площа на яких створено науковий парк.

4. Уповноважений державний орган зобов'язаний протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про включення наукового парку до Реєстру наукових парків України письмово повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику та політику у сфері державної митної справи, та відповідні місцеві державні адміністрації про засновника, партнерів наукового парку.

Статтю 16. Концепція функціонування наукового парку

1. Засновник наукового парку зобов'язаний розробити і затвердити концепцію розвитку, в якій зазначаються:

- 1) назва наукового парку;
- 2) засновник наукового парку;
- 3) мета, завдання створення та функціональне призначення наукового парку;
- 4) місце розташування та площу;
- 5) строк, на який створюється науковий парк;
- 6) вимоги до партнерів наукового парку;
- 7) план розвитку наукового парку;
- 8) орієнтовні ресурси (фінансові, матеріальні, технічні, трудові, природні тощо), необхідні для створення та розвитку наукового парку, очікувані джерела їх залучення;
- 9) очікувані результати функціонування наукового парку;
- 10) інші відомості на розсуд засновника наукового парку.
- 11) організаційна модель функціонування наукового парку;

2. Концепція функціонування наукового парку затверджується засновником відповідного парку, шляхом прийняття рішення.”

5. Потребує доповнення ст. 4. Функції наукового парку пунктом “2. Функціональне призначення наукового парку визначається Концепцією відповідного наукового парку”, оскільки основні функції наукового парку у Законі є розпливчати.

6. Також потребує внесення змін ст. 5. Установчі документи Розділу II Організаційні засади створення та діяльності наукового парку - пункт 2 замінити пунктом “4. Істотними умовами договору про створення наукового парку є: предмет договору, строк договору, порядок та умови здійснення наукової діяльності у межах наукового парку, порядок та умови залучення партнерів наукового парку, правовий режим майна, створеного засновником наукового парку, а також переданого для використання майна, що є власністю засновника; склад та порядок надання звітності уповноваженому державному органу; порядок набрання чинності цим договором з дня його підписання”.

“Невід’ємними частинами договору про створення та функціонування наукового парку є:

- рішення про створення наукового парку;
- концепція наукового парку;
- бізнес-план науково парку”.

7. Запропонований припис «Науковий парк повинен мати програму розвитку, де визначаються мета, пріоритети, стратегічні цілі, конкретні кроки щодо їх реалізації, очікувані результати та показники їх виконання» у ст. 5. Установчі документи наукового парку Розділу II Організаційні засади створення та діяльності наукового парку на жаль не дозволяє встановити такі дії, як ким і коли буде розроблена і затверджена програма розвитку наукового парку.

8. “На наш погляд потребує внесення нового пункту Стаття 7. Створення наукового парку у частині того, що наукові парки повинні забезпечувати оприлюднення визначеної чинним законодавством інформації про свою діяльність, окрім інформації з обмеженим доступом. Також про їх створення та діяльність суспільство повинно бути проінформоване. Тому пропонуємо внести

пункт 6. у наступному трактуванні: “Інформація про створені наукові парки є публічною, доступ до неї забезпечує уповноважений державний орган, шляхом її розміщення на своєму офіційному веб-сайті.

Для надання державної підтримки, передбаченої законодавством, уповноважений державний орган створює, веде та розміщує на своєму офіційному веб-сайті Реєстр наукових парків України. До нього наукові парки включаються за згодою засновника наукового парку.

Майнові права інтелектуальної власності на Реєстр наукового парку України (бази даних) належать державі в особі уповноваженого державного органу. Держава, органи державної влади та їх посадові особи користуються Реєстром наукових парків України (базою даних) на безоплатній основі. На майнові права на комп’ютерні програми та бази даних для ведення Реєстру наукових парків України поширюються вимоги ст. 18. Фінансове та інше забезпечення надання адміністративних послуг Закону України “Про адміністративні послуги” (5203-17).

Державна підтримка надається засновникам наукового парку, партнерам наукового парку, включеним до Реєстру наукових парків України.”

9. У Законі на нашу думку потребує додаткового роз’яснення положення Статті 17. Майнові права на технології та об’єкти права інтелектуальної власності Розділу IV Державна підтримка діяльності наукових парків щодо можливостей центрального органу виконавчої влади... на обмеження майнових прав “на використання і розпорядження технологій та об’єктів права інтелектуальної власності, створених із залученням державних коштів, у разі якщо технологію та/або об’єкт права інтелектуальної власності:визнано таким, що мають використовуватися в публічних інтересах” та ін.

10. Доповнити ст. 19. Особливості оподаткування ввізним митом наукового, лабораторного і дослідницького обладнання, комплектуючих та матеріалів для виконання проектів наукових парків пунктом 2 наступного змісту: “Суб’єкти господарювання, які звільняються від ввізного мита

наукового, лабораторного і дослідницького обладнання, комплектуючих та матеріалів для виконання проектів наукових парків у зв'язку з провадженням діяльності відповідно до цього Закону, зобов'язані щоквартально публікувати інформацію на власному сайті, офіційному друкованому органу місцевого самоврядування щодо отриманих податкових пільг та звільнення ввід сплати податку, їх розміру та напрямки використання зазначених коштів.”

11. У пункті 7. До джерел фінансування наукового парку ст. 21. Майнові відносини та фінансування наукового парку Розділу V Економічні засади діяльності наукового парку наведено перелік джерел фінансування, який окрім виокремлених повинен бути ширшим і містити такі статті, як “фінансові надходженні від партнерів, замовників наукового парку та інших юридичних осіб; кошти приватних інвесторів, у тому числі залучені за моделлю державно-приватного партнерства; залучені кошти, включаючи кредити банків та інших фінансово-кредитних установ.”

У Закон України «Про освіту» (2145-19) “статтю 81. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки пункт 3. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки може передбачати: утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію ...” додати “наукових парків та інших форм інноваційних підприємств”, а потім продовжити існуючим текстом “(інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі існуючих закладів освіти” та додати новий текст “і науки”.

У Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (848-19) до статті 60. Участь державних наукових установ, державних вищих навчальних закладів у створенні господарських товариств з метою використання об'єктів права інтелектуальної власності пункту 1. “Державні наукові установи (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державні університети, академії, інститути,...” необхідно додати “...а також утворені ними відповідно до Закону наукові парки та інші форми інноваційних підприємств”, продовжуючи зміст існуючим текстом у законі “мають право

бути засновниками та співзасновниками господарських товариств та беруть участь у формуванні статутного капіталу такого господарського товариства виключно шляхом внесення до нього майнових прав інтелектуальної власності, виключні майнові права на які зберігаються за державною науковою установою або державним університетом, академією, інститутом”.” [36]

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності наукових парків (реєстр №4236 від 20.10.2020 р.) з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій експертами у галузі створення та розвитку наукових парків був прийнятий у другому читанні 07.09.2021 р.

ВИСНОВКИ

Науковий парк чи технопарк — інноваційний та науковий центр, який має окремий територіальний комплекс, в якому розташовані підприємства, фірми та організації, а також їх спілки та об'єднання, ці суб'єкти покривають всю вертикаль створення продукції — від нової ідеї до масового випуску продукції [1].

Наукові парки зачасту є крупними науковими кластерами (центрами), які будуються на спеціальних окремих територіях, інфраструктура складається з соціального кластера, інформаційного кластера, інженерного кластера, виробничого кластера та наукового кластера [2].

Середовище роботи наукових парків — середовище, де створюються нові технології, які в свою чергу створюють нову продукцію, сервіси і маркетингові активності [4].

Відповідно до Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, науковий парк — підприємство чи група підприємств, які працюють без формального об'єднання — договору про спільну діяльність, об'єднання фондів під окрему мету, задля певних цілей:

- створення бази, фундаменту для роботи проектів практичного впровадження наукових досліджень;
- розвитку нових технологій;

- започаткування масового промислового випуску продукції, яка є конкурентно здатною на світовій арені.

Загалом західноєвропейський досвід створення наукових парків в багатьох випадках подібний, мається на увазі країни США, Канади та інші західноєвропейські країни, це можна пояснити:

- загальним середнім класом;
- ростом економіки;
- одним й тим же переходом від індустріального розвитку до сервісного та інформаційного розвитку.

Треба все ж таки зазначити, що наукові парки в Європі дублювали аналог наукових парків в США. Основними властивостями наукових парків був один засновник і основна діяльність наукового парку — передача землі арендоприймачу, які є науковими і інноваційними бізнесами, трохи пізніше в наукових парках стали з'являтися інкубатори та акселератори технологічного та інвестиційного бізнесу — приміщення, де влаштовували власний бізнес малі, недавно створені технологічні бізнеси, ці бізнеси були забезпечені офісом, виробничими цехами, основною необхідною інфраструктурою, контакти з науковими колами в вищому навчальному закладі та фінансовими і інвестиційними контактами. Вже зараз наукові парки займають шановне і важливе місце в технологічній інфраструктурі держави.

На сучасному етапі наукові парки мають перелік особливостей:

- Наявність приміщення, в якому розміщуються багато невеликих бізнесів і бізнесів, які тільки починають роботу (цей фактор допомагає створювати велику кількість нових технологічних і інноваційних компаній, з новими робочими місцями відповідно);
- Наявність більше одного засновника наукового парку (з одного боку, цей фактор гальмує розвиток наукового парку через складність керування науковим парком, але, з іншого боку, покращує доступ до фінансування для розвитку);

- Наявність загальної підтримки наукових парків, як від органів влади (державних і комунальних), так і фінансових інвесторів.

Якщо групувати всі ці форми роботи наукового парку, то можна виокремити три групи роботи наукових парків:

- технополіси;
- технопарки;
- інкубатори.

Основною метою наукових парків у Франції знаходження компромісу між дослідницькою і науковою матеріальною базою, тобто промисловим потенціалом і людським науковим ресурсом, який створює умови по розвитку інновацій в країні.

Основними принципами наукових парків у Франції є:

- створення єдиного механізму та співпраця: вищих навчальних закладів, науки з науковцями, органів влади (державної та муніципальної) та приватного бізнесу;
- конвертація нових інноваційних технологій та досліджень у використання приватного бізнесу;
- постійне вдосконалення інноваційного бізнесу;
- поєднання та залучення бізнес консультаційних, фінансових та інвестиційних ресурсів в інноваційну сферу;
- розвиток та використання венчурного капіталу.

В Китаї наукові парки створюються у формі спеціальних економічних зон. Однією з форм залучення інвестицій в Китаї є створення більш ніж 150 спеціальних економічних зон розвитку, в тому числі:

- зона економічного розвитку;
- зона технічного розвитку;
- розвиток нових технологій;
- експортна зона;
- зона вільної торгівлі.

Найпоширеніші індустріальні парки в Україні - це територія, що має всю необхідну інфраструктуру для діяльності в переробній промисловості, для проведення наукових досліджень і діяльності у сфері інформації та телекомунікацій. З 2012 року в Україні діє закон, який регулює діяльність таких парків. Зараз у реєстрі 47 об'єктів.

Проте законодавство, що регулює діяльність індустріальних парків, потребує вдосконалення. Кабінет міністрів зареєстрував відповідний законопроект у парламенті. У пояснювальній записці зазначено, що деякі індустріальні парки, які входять до реєстру, не розвиваються і не отримують жодної підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. http://www.netvalley.com/silicon_valley/Fred_Terman_Father_of_Silicon_Valley.html
2. <https://expert.ru/expert/2010/48/ot-tehnoparkov-k-gorodam-nauki/>
3. <https://studentbooks.com.ua/content/view/108/44/1/27/#102196>
4. https://leksika.com.ua/17490110/legal/tehnologichniy_park
5. Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20020410363/U/D20020363Lj.pdf>.
6. Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości)// pod redakcją Aleksandra Bąkowskiego. Marzeny Mażewskiej. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2014.
7. Wybrane aspekty funkcjonowania parków technologicznych w Polsce i na świecie// Pod redakcją Krzysztofa B. Matusiaka, Aleksandra Bąkowskiego. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2008.
8. Kosmol J., Kotra J. Introduction to Science and Technology Park Activity – Case Study That Focuses on Complementary Support. World Technopolis Review: Volume 1, Issue 4, 2013
9. Наука и инновации. Путь к успеху: монография. Ю. М. Мацевитый, А. А. Тарелин. Нац. акад. наук Украины, Ин-т проблем машиностроения им. А. Н. Подгорного НАН Украины. Киев: Академперіодика, 2015.
10. Заліско А. В. Правовий статус наукових парків як юридичних осіб приватного права. Підприємництво, господарство і право. 2010.
11. Чернюк В. Наукові парки в Україні – стан та проблеми діяльності. Право та інновації. теорія і практика інтелектуальної власності. 1/2016
12. Лященко В. І., Землянкін А. І., Підоричева І. Ю., Бережна Т. Ф. Перспективи розвитку наукових парків як елементів інфраструктури малого інноваційного

підприємництва в Україні. Науковий журнал «Вісник економічної науки України». 2012

13. Будкін В. Зони високих технологій: світовий досвід і реалії України/ В. Будкін, З. Петренко, Нгуєн Тхі Хань //Економіка України. — 2005

14. Мінаков О. Облік інноваційної діяльності на підприємствах — учасниках технопарку //Бухгалтерський облік і аудит. — 2005

15. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>

16. <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/16/infografika/suspilstvo/innovacijni-parky-ce-vony-budut-stvoreni-ukrayini>

17. Портал програми Horizon 2020 в Україні. Ратифікація Угоди про науково-технологічне співробітництво. URL: <http://h2020.link/ratifikaciya-ugodi-pro-naukovo-texnologichne-spivrobitnictvo/>

18. Кваша Т.К., Паладченко О.Ф. Розвиток біотехнології як пріоритетного напрямку української економіки проблеми науково-технологічного та інноваційного розвитку. Науково-технічна інформація. 2010

19. Biotechnology Sector. Achievements Report 2017 / Department of Industrial Policy and Promotion, Department of Biotechnology. 2017

20. Миролубова Т.В., Суханова П.А. Зарубежный опыт развития инновационной инфраструктуры университетов в региональных инновационных системах // Фундаментальные исследования. – 2013. - №1. – С.215-220.;

Порівняння особливостей технологічних парків [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www. ekonomikam.com/ecfins-292-1.html](http://www.ekonomikam.com/ecfins-292-1.html)

21. Научные парки: новая форма объединения науки и производства // Международные обзоры: клиническая практика и здоровье. – 2013. - №4. – С.134-144.

22. Научные парки: новая форма объединения науки и производства // Медицинские новости. – 2005. - №6. – С.43-47.

23. Закон України «Про наукові парки» [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www. zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17](http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17)

24. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www. zakon3.rada.gov.ua/laws/1556-18](http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/1556-18); Закон України “Про інвестиційну діяльність” [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www. zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12](http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12); Закон України “Про інноваційну діяльність” [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www. zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15](http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15); Закон України “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-v](http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-v); Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www.zakon3.rada.gov.ua/laws/436-15](http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/436-15) <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/436-15>; Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15](http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15)
25. Закон України «Про наукові парки» [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www. zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17](http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17)
26. Закон України «Про наукові парки» [Електронний ресурс]. – Доступний з : [http : // www. zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17](http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17)
27. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про науковий парк «Київська політехніка» - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/523-16>
28. Чернюк В. Наукові парки в Україні – стан та проблеми діяльності / Теорія і практика інтелектуальної власності. – №1. – 2016. – С. 68-75.
29. Корпорація «Науковий парк Київський університет імені Тараса Шевченка» - <https://scp.univ.kiev.ua/ua/>
30. Науковий парк Миколаївського національного аграрного університету «АГРОПЕРСПЕКТИВА» - <http://np.mnau.edu.ua/ua/>
- НАУКОВИЙ ПАРК «ФЕД» - https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/37660270/
31. Науковий парк «Рідоелектроніка та інформатика» <http://nprei.com.ua/sciencepark>

32. “Перелік наукових парків, яким Міністерство освіти і науки України погодило рішення про створення:

<http://mon.gov.ua/activity/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-texnologij/naukovi-parki/pro-naukovi-parki.html>

33. Науковий парк http://opu.ua/science/research_development/science_park

34. Науковий парк «Прикарпатський університет»

<http://www.pu.if.ua/uk/naukovyi-park-prykarpatskyi-universytet>

35. Саліхова О., Сіденко О., Бажал Ю., Бойко О., Шовкун І., Хаустов В., Черненко С., Грига В., Дульська І., Рижкова Ю., Груздова Т. Формування «розумної спеціалізації» в економіці України – 2020. – (144-176)

36. Інноваційні аспекти діяльності промислових підприємств галузей переробної промисловості України. // Економічний вісник університету - 2019 - Випуск 42. Бойко О. М.

37. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, фінанси та управління сучасним містом: можливості, проблеми, перспективи»

ДОДАТОК

Додаток 1

№/№	Назва наукового парку	Засновник	Уповноважена особа	Місцезнаходження наукового парку
1.	Корпорація «Науковий парк Київський університет імені Тараса Шевченка»	КНУ ім. Тараса Шевченка, Національний університет харчових технологій, Інститут біохімії ім. Палладіна, Інститут органічної хімії, Інститут проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича	Чернюк Віталій Іванович	м. Київ
2.	Корпорація «Науковий парк Миколаївського національного аграрного університету «Агрופерспектива»	Миколаївський національний аграрний університет	Шебанін В'ячеслав Сергійович Новіков Олександр Євгенович	м. Миколаїв
3.	Корпорація «Науковий парк «Київська політехніка»	Державне підприємство Держінвестицій “Національний центр впровадження галузевих інвестиційних програм”, університет “КІП”	Камаєв Віктор Сергійович	м. Київ
4.	Науковий парк «ФЕД»	ПУБЛИЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФЕД»	ПОПОВ ОЛЕКСИЙ ВИКТОРОВИЧ	м. Харків
5.	Науковий парк «Рідоелектроніка та інформатика»	Харківський національний університет радіоелектроніки, Науково-технічний центр Академії наук прикладної радіоелектроніки	Прохоров Валерій павлович	м. Харків
6.	Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»	Завод газового обладнання “Альфа-Газпромкомплект”, ТНТУ ім. Івана Пулюя, ТзОВ “Інтеграл”, УПРАВЛІННЯ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ МАЙНОВОГО КОМПЛЕКСУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	Химич Григорій Петрович	м. Тернопіль
7.	Науковий парк «Наукоград-Харків»	«Інститут проблем машинобудування ім. А.М.	Мацевитий Юрій Михайлович	м. Харків

		Підгорного НАН України», «Науково-технічний концерн «ПМаш НАН України», «Академічний науково- освітній комплекс «Ресурс»		
8.	Науковий парк «Національного університету біоресурсів і природокористування «Стале природокористування та якість життя»	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «НАВЧАЛЬНО- ДОСЛІДНИЙ ПЛЕМІННИЙ ПТАХІВНИЧИЙ ЗАВОД ІМЕНІ ФРУНЗЕ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ», НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ	ТЕСЛЮК ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ	м. Київ
9.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Енергоефективні технології»	Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, Івано- Франківський національний технічний університет нафти і газу, Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», Хмельницький національний університет.	-	м. Полтава
10.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Профілактична медицина та охорона праці – новітні системи та технології»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АЛТЕК-М», ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МАТРИЦЯ-ТЕЛЕКОМ», ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «НАУКОВЕ-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «КАРЕ», ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛІДОМЕД-БІО»», ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ	ПРОХОРОВ ВАЛЕРІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ	м. Одеса

		ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «НАУКОВО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС «КУРС», ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ТЕХНІКИ», ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ», ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ ТРАНСПОРТУ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ		
11.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Біометричний інноваційно-технологічний кластер» БІТек»	-	-	м. Харків
12.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Центр трансферу технологій цивільного захисту»	ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ІННОВАЦІЙНА ПАЛАТА УКРАЇНИ», УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ, ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СЕМІ ЛОГІСТІКС», ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ І ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ВИРОБІВ «НДІБМВ»	НІКУЛІН ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ	м. Київ
13.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Одеського політехнічного університету»	Одеський національний політехнічний університет, Підприємство з іноземними інвестиціями у вигляді	КОЗЛОВ ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ	м. Одеса

		товариства з обмеженою відповідальністю «Аверс», Благодійна організація «Фонд «Наука і освіта XXI».		
14.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Прикарпатський університет»	ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»	Бубна Роман Мирославович,	м. Івано-Франківськ
15.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АО СПІВДРУЖНІСТЬ-Т», ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ», НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»	МОСТОВИЙ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ	м. Харків
16.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Київського національного економічного університету»	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	Матвійчук Андрій Вікторович	м. Київ
17.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «Аерокосмічні інноваційні технології»	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ДНІПРОКОСМОС», ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЕЛМІЗ», ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЗАВОД 410 ЦА», ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР», НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ	ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ СПАРТАК ВАЛЕНТИНОВИЧ	м. Київ
18.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк «ДонНУ- Поділля»	ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ІНСТИТУТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ», «ПОДІЛЬСЬКА АГЕНЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ», ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ	КЛИМЕНКО ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ	м. Вінниця

19.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Науковий парк Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління «ЧОРНОБИЛЬ»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ», ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ», ІНЦЕВИЙ БЕНЕФІЦІАРНИЙ ВЛАСНИК (КОНТРОЛЕР) - БОНДАР ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, КІНЦЕВИЙ БЕНЕФІЦІАРНИЙ ВЛАСНИК (КОНТРОЛЕР) - ЧАБАНЕНКО ВАЛЕРІЯ ТАРАСІВНА.	ІВАЩЕНКО ТАРАС ГРИГОРОВИЧ	м. Київ
-----	--	---	------------------------------	---------

Складено на основі [27-34].